

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ»

I

Α. Βασικά κριτήρια των επιλογών του σχεδίου νόμου υπήρξαν αφενός η προώθηση μέτρων που επιτρέπουν τη διεξαγωγή της ποινικής δίκης μέσα σε εύλογη προθεσμία και αφετέρου η μέριμνα για τη συναρμογή των λύσεων που προτείνονται με τον δικαιοκρατικό χαρακτήρα της ποινικής διαδικασίας, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την ποιότητα της απονεμόμενης δικαιοσύνης.

Με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο γίνεται προσπάθεια εξορθολογισμού και βελτίωσης της απονεμόμενης ποινικής δικαιοσύνης, αντιμετώπισης ορισμένων γενικά διαπιστωμένων αδυναμιών της αλλά και λελογισμένης εισαγωγής μέτρων εκσυγχρονισμού της δικονομίας και του ισχύοντος συστήματος ποινών.

Στο νομοσχέδιο έχουν περιληφθεί προτάσεις που προέρχονται από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, η οποία είχε συσταθεί με πρόεδρο τον κ. Χριστόφορο Αργυρόπουλο και από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την αναμόρφωση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που λειτουργεί με πρόεδρο τον Καθηγητή κ. Λάμπρο Μαργαρίτη.

Οι προτάσεις για τις αναγκαίες τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και των Ειδικών Ποινικών Νόμων εκτίθενται αναλυτικά στο δεύτερο μέρος. Οι αιτιολογικές σκέψεις για τις προτάσεις αυτές είναι οι εξής :

1. Προτείνεται η εισαγωγή του θεσμού της ποινικής συνδιαλλαγής, που ανταποκρίνεται στη βασική επιδίωξη της ποινικής δίκης για αποκατάσταση ασφαλούς και ειρηνικού κοινωνικού βίου υπό την αιγίδα του νόμου. Η διεθνής εμπειρία από τη διαδικασία επίλυσης ποινικών διαφορών, συνηγορεί υπέρ της θεσπίσεως της διαδικασίας συνδιαλλαγής διότι, όπου εφαρμόστηκε, επήλθε αποσυμφόρηση των ποινικών ακροατηρίων και παρασχέθηκε έτσι η δυνατότητα των δικαστηρίων να

ασχολούνται με την ταχεία και ποιοτικά επιβαλλόμενη εκδίκαση των εγκλημάτων. Ο θεσμός αυτός ολοκληρώνεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις των περιπτώσεων έμπρακτης μετάνοιας και εντελούς ικανοποίησης του ζημιωθέντα, ώστε να δημιουργείται για πρώτη φορά ένα συστηματικό και λυσιτελές μέσο εκσυγχρονισμού, βελτίωσης και επιτάχυνσης της ποινικής διαδικασίας.

2. Προτείνεται η τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, χάριν της νομοτεχνικής απλούστευσης και εξορθολογισμού τους, αλλά και εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας, αφενός στην ΕΣΔΑ και στο ΔΣΑΠΔ και αφετέρου στο 14^ο πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ, που προωθούν την αρχή της επικουρικότητας και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδιαίτερα εκείνο της διεξαγωγής της ποινικής δίκης εντός λογικής προθεσμίας και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση (άρθρα 43 παρ. 3, 47 παρ. 3, 111, 112 παρ. 2 και 4, 171 παρ. 1 δ', 248, 308, 309, 349 και 375 ΚΠΔ).

3. Προτείνεται να καταργηθούν οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για τη μονομαχία (άρθρα 316 έως και 321) και την καταστολή φθορών που προκαλούν το κοινό αίσθημα (άρθρο 384Α) ως αναχρονιστικές και μηδέποτε εφαρμοσθείσες οι πρώτες και ως φέρουσα παρωχημένο ιδεολογικό στίγμα και χωρίς αντεγκληματική χρησιμότητα η δεύτερη.

4. Προτείνεται να αποποινικοποιηθεί η οφειλή μικροποσών στα ασφαλιστικά ταμεία, με διαφοροποίηση του ύψους μεταξύ των παρακρατούμενων από τον εργοδότη εισφορών των ασφαλισμένων και όσων ο εργοδότης οφείλει προσωπικά, ώστε η πρώτη πράξη να αντιμετωπίζεται αυστηρότερα από τη δεύτερη. Η λύση αυτή ανταποκρίνεται στα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα και συνεπάγεται αποσυμφόρηση των ποινικών δικαστηρίων.

5. Προτείνεται η υπαγωγή στο «φυσικό δικαστή» (:Μικτά Ορκωτά Δικαστήρια) των υποθέσεων ανηλίκων θυμάτων κακουργηματικών πράξεων, προς εξορθολογισμό της δικονομικής τάξης στο σημείο αυτό και παράλληλη επίσπευση της εκδικάσεως των υποθέσεων αυτών, αλλά και επιτάχυνσης της διαδικασίας στα Τριμελή Εφετεία Κακουργημάτων.

6. Προτείνεται η υποχρέωση αξιολόγησης κατά την επιθεώρηση των εισαγγελικών λειτουργιών και των διατάξεων που εκδίδουν, ώστε να καλλιεργηθεί πνεύμα ιδιαίτερου ελέγχου της υπόθεσης πριν ασκηθεί η ποινική δίωξη. Η επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας που επιχειρήθηκε με τη γενίκευση της προκαταρκτικής εξέτασης βασίζεται στην ευτολμία των εισαγγελέων, ώστε να

ασκείται ποινική δίωξη τότε μόνον, όταν πραγματικά υπάρχουν ενδείξεις ενοχής, αλλιώς να αρχειοθετείται η υπόθεση χάριν κυρίως του μείζονος αγαθού της διεξαγωγής της δίκης σε εύλογο χρόνο αλλά και προς αποφυγή άσκοπης προσβολής της αξιοπρέπειας προφανώς αθώων πολιτών.

7. Προτείνεται η υποχρέωση των επιθεωρητών να ελέγχουν κατά την επιθεώρηση των δικαστικών λειτουργών τις περί αναβολών αποφάσεις αυτών και σε περίπτωση που οι αποφάσεις δεν στοιχούνται στις διατάξεις του ΚΠΔ, να κρίνουν στη συνέχεια αν συντρέχει εξ αυτού του λόγου περίπτωση πειθαρχικού ελέγχου. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται αναγκαία, επειδή αποτελεί κοινό τόπο το γεγονός, ότι οι αναβολές στην επ' ακροατηρίω διαδικασία είναι πολλές και χορηγούνται κατά σαφή παράβαση και καταστρατήγηση των ορισμών του άρθρου 349 ΚΠΔ. Η τροποποίηση δε της τελευταίας διάταξης, καταδεικνύει την αγωνία του νομοθέτη για τον δραστικό περιορισμό των αναβολών και πρέπει, επιτέλους, τα δικαστήρια να σεβαστούν, ως αρμόζει σε μια δικαιοκρατούμενη πολιτεία, τις επιταγές του άρθρου 349 ΚΠΔ.

8. Προτείνεται η κατάργηση του θεσμού των αποκλειστικά προεδρευόντων στα ποινικά δικαστήρια (: πρωτοδικεία και εφετεία Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης) δικαστών, ο οποίος είχε εισαχθεί με το άρθρο 2 του ν. 3346/2005, αφού, το μεν, δεν επήλθε η επιδιωκόμενη επιτάχυνση της ποινικής δίκης, το δε, τούτο αποτελεί κοινό αίτημα του δικαστικού σώματος.

9. Προτείνεται, τέλος, ο εκσυγχρονισμός του συστήματος ποινών, με μια σειρά μέτρων, με παρέμβαση στα άρθρα 56, 82, 99, 100 και 105 του Ποινικού Κώδικα, με στόχο να ενισχυθεί και απλουστευθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας περί εναλλακτικών μέτρων και ποινών, ώστε η φυλάκιση να παραμείνει ως ποινή για τα σοβαρά αδικήματα και για τους υπότροπους εγκληματίες, με βάση, άλλωστε τα συμπεράσματα που κατέθεσε η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στις 10.4.2008, στην απόφασή της για τα «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές».

Β. Ανεξάρτητα από τις κατά τα παραπάνω προωθούμενες μεταβολές, γεγονός παραμένει η διαπίστωση ότι ο ρυθμός απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη χώρα μας σήμερα είναι αφόρητα βραδύς. Δεν θα ήταν υπερβολή το να πει κανείς ότι η όλη κατάσταση προσεγγίζει, αν δεν ταυτίζεται με το καθεστώς της «αρνησιδικίας», που στο χώρο της ποινικής δίκης εκφράζεται με τη μορφή της «ατιμωρησίας». Οι εκφάνσεις του φαινομένου αυτού εμφανίζονται ιδιαίτερα οξείες σε επίπεδο κακουργημάτων, πολλά από τα

οποία δεν έχουν εισέτι δικαστεί σε πρώτο βαθμό, παρόλο ότι από το χρόνο τελέσεώς τους έχει παρέλθει διάστημα μείζον της 12ετίας. Το αμετάκλητο της σχετικής κρίσεως σε όχι λίγες περιπτώσεις δεν απέχει πολύ από την συμπλήρωση του χρόνου της παραγραφής.

Οι συνέπειες μιας τέτοιας εικόνας είναι άμεσα ορατές : Η χώρα μας ελέγχεται διαρκώς ως παραβαίνουσα αυξημένης τυπικής ισχύος επιταγές, που επιτάσσουν την εκδίκαση των υποθέσεων μέσα σε «λογική προθεσμία» (: άρθρο 6 παρ. 1 εδ. α' ΕΣΔΑ) και χωρίς «αδικαιολόγητη καθυστέρηση» (: άρθρο 14 παρ. 3 περ. γ' ΔΣΑΠΔ), η αποκατάσταση της από το έγκλημα διαταραχθείσας κοινωνικής ειρήνης δεν συντελείται, η «ετεροχρονισμένη» τιμωρία χάνει βαθμιαία όλο και περισσότερο τη δικαίωσή της και στο τέλος εκφυλίζεται ως ένα βαθμό σε απλή εκδίκηση, η ποιότητα του παραγόμενου δικαιοδοτικού έργου διαρκώς υποβαθμίζεται αφού η όλη διαδικασία προσλαμβάνει κατ' ανάγκη τα χαρακτηριστικά της «διεκπεραίωσης» και όχι της «κρίσεως». Από την άλλη πλευρά θα μπορούσε κανείς να προσθέσει ότι η βραδύτητα της ποινικής διαδικασίας σημαίνει και παράταση της ταλαιπωρίας του, ενδεχομένως αθώου, κατηγορουμένου, του οποίου η θέση πρέπει να ξεκαθαρίσει όσο το δυνατόν συντομότερα. Κάτω από αυτές τις (αναμφισβήτητες) συντεταγμένες, το να γίνεται λόγος για ιδιότυπη «κατάσταση δικονομικής ανάγκης» δεν αποτελεί μόνο φραστικό σχήμα.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει συστήσει επιτροπή 10μελή (από δικαστικούς λειτουργούς, πανεπιστημιακούς και δικηγόρους) για τη σύνταξη νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, όντας κατά βάση δημιούργημα των αρχών του περασμένου αιώνα, δεν κρίνεται επαρκές να αντιμετωπίσει τις απαιτήσεις της σημερινής πραγματικότητας, οι επελθούσες δε αλληπάλληλες παρεμβάσεις, το μόνο που πέτυχαν ήταν η αλλοίωση της φυσιογνωμίας του με τη δημιουργία μιας, πλάι στην υπάρχουσα, «παραδικονομίας».

Παρά το γεγονός ότι η συγκροτηθείσα ως άνω Επιτροπή προχωρά το έργο της με ιδιαίτερα εντατικούς ρυθμούς, η πίεση της πραγματικότητας αξιώνει την άμεση λήψη ορισμένων μέτρων, με τη μορφή ενός προ - σταδίου σε σχέση με τον τελικά επιδιωκόμενο στόχο (: τη σύνταξη νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας). Τα προτεινόμενα μέτρα επικεντρώνονται σε τρεις χώρους: -την βελτίωση και

επιτάχυνση της ποινικής δίκης- την αποκατάσταση εμφανώς δικαιοκρατικών ελλειμμάτων και -την άρση ενδοσυστηματικών αντινομιών.

Ειδικότερα :

Στα μέτρα βελτίωσης και επιτάχυνσης της ποινικής διαδικασίας εντάσσονται μεταβολές που αφορούν: τη μείωση του χρόνου διεξαγωγής της προκαταρκτικής εξέτασης, της προανάκρισης και της κύριας ανάκρισης, την οριοθέτηση του χρόνου εντός του οποίου οφείλει να καταρτιστεί η προς το συμβούλιο απευθυνόμενη εισαγγελική πρόταση και να εκδοθεί από το δικαστικό συμβούλιο το αντίστοιχο βούλευμα, την (σχεδόν ολοκληρωτική) παράκαμψη της προανάκρισης, την περάτωση της κύριας ανάκρισης με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών, την κατάργηση του ενδίκου μέσου της αναίρεσεως και την (απόλυτη) συρρίκνωση του ενδίκου μέσου της εφέσεως κατά βουλεύματος, την αύξηση της αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου, την κατά τα παραπάνω ελαχιστοποίηση των περιπτώσεων ιδιάζουσας δωσιδικίας, τον υποβιβασμό σε πταίσματα ήσσονος απαξίας παραβάσεων ειδικών ποινικών νόμων, τον περιορισμό των αναβολών της δίκης με την πρόβλεψη χρόνου αναβολής και των προβαλλόμενων λόγων, την κατάργηση της αναστολής της για κακούργημα διαδικασίας σε περίπτωση απουσίας του γνωστής διαμονής κατηγορουμένου και τον εξορθολογισμό των ορίων του εκκλητού των αποφάσεων.

Στα μέτρα ενισχύσεως της θέσεως του κατηγορουμένου εντάσσονται : η οριοθέτηση των περιπτώσεων ανασυρσης της αρχειοθετημένης καταγγελίας και η θέσπιση προϋποθέσεων προόδου της διαδικασίας, η ουσιαστικοποίηση του δικαιώματος του κατηγορουμένου για αυτοπρόσωπη εμφάνιση στο δικαστικό συμβούλιο, η εξασφάλιση του δικαιώματος ακροάσεως στις διατηρούμενες (ελάχιστες) περιπτώσεις απευθείας κλήσεως, η εισαγωγή δυνατότητας ακυρώσεως διαδικασίας επί κακούργημάτων, η πρόβλεψη ιδιαίτερων δικασίμων μόνον για τους προσωρινά κρατούμενους και η αναγνώριση δικαιώματος ασκήσεως εφέσεως κατά αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων που επιβάλλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή στερητική της ελευθερίας ποινή.

Στην άρση ενδοσυστηματικών δυσαρμονιών αποβλέπουν οι αφορώσες τα άρθρα 308 § 3, 315 και 402 ΚΠΔ παρεμβάσεις.

II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα

Άρθρα 1, 2, 3, 4 και 5

Τα άρθρα αυτά αναφέρονται στον εκσυγχρονισμό του συστήματος ποινών και στηρίζονται στις προτάσεις τις οποίες κατέθεσε η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στις 10.4.2008, στην απόφασή της για τα «Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές». Στην με αριθμό 12 πρότασή της, η Επιτροπή τονίζει, ειδικότερα: «Συνιστάται η κατά το δυνατόν μείωση της χρήσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Η φυλάκιση να παραμείνει ως ποινή μόνο για τα σοβαρά αδικήματα και για τους υπότροπους εγκληματίες σοβαρών αδικημάτων. Το μέτρο της προσωρινής κράτησης θα πρέπει να εφαρμόζεται με την μεγαλύτερη δυνατή φειδώ. Επιπλέον, συνιστάται επαναπροσέγγιση των ισχυουσών ποινών, απέναντι τουλάχιστον σε κάποιες κατηγορίες εγκλημάτων. Η Επιτροπή ζητά από την πολιτεία να καταβάλλει όλες τις προσπάθειες που απαιτούνται για την εφαρμογή όλης της υφιστάμενης νομοθεσίας περί εναλλακτικών μέτρων και ποινών, που η χρήση τους θα συνέβαλλε στην μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού».

Σε αυτή την κατεύθυνση, προτείνονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα:

Α. Μετατροπή ποινής

Με το άρθρο 82 έχει εισαχθεί στον Ποινικό μας Κώδικα το σύστημα της μετατροπής των βραχυχρόνιων στερητικών της ελευθερίας ποινών, καθώς έχει κριθεί και έχει αποδειχθεί και από σχετικές μελέτες ότι οι βραχυχρόνιες ποινές δεν βοηθούν στη βελτίωση του δράστη, αλλά έχουν εντελώς αντίθετα αποτελέσματα, λόγω του συγχρωτισμού του στις φυλακές με άτομα, τα οποία έχουν τελέσει πολύ σοβαρότερα αδικήματα.

Στην πράξη, ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι ενώ οι ποινές μετατρέπονται από τα δικαστήρια, τα οποία έτσι κρίνουν ότι ο συγκεκριμένος δράστης δεν είναι

επικίνδυνος για το κοινωνικό σύνολο, οι καταδικασθέντες φυλακίζονται, επειδή δεν έχουν να πληρώσουν την ποινή τους. Στη συγκεκριμένη, όμως περίπτωση, η παραμονή στη φυλακή είναι απολύτως αδικαιολόγητη, και άδικη. Όχι μόνο γιατί το ίδιο το δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν είναι αναγκαία η παραμονή στη φυλακή, αλλά και γιατί επιπλέον, μένοντας μέσα, στερούνται της δυνατότητας να εξοικονομήσουν χρήματα, ώστε να πληρώσουν ένα μέρος της ποινής τους, πέραν του γεγονότος ότι επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο, το οποίο αναλαμβάνει τη σίτισή τους.

Στο σημείο αυτό το δίκαιό μας εμφανίζεται πολύ περισσότερο άκαμπτο από τα δίκαια άλλων ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία προσφέρουν την ευκαιρία σταδιακής και μερικής καταβολής της χρηματικής ποινής μέσα σε ένα ευρύτερο χρονικό πλαίσιο. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται σήμερα και στο δικό μας δίκαιο, υπάρχουν όμως πολλές και δυσεκπλήρωτες προϋποθέσεις για την χορήγησή της. Ο ίδιος ο καταδικασθείς, άλλωστε, που συχνά παρίσταται και χωρίς δικηγόρο, πολλές φορές αγνοεί τα δικαιώματά του και δεν υποβάλλει σχετικό αίτημα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η διαδικασία χορήγησης απλοποιείται σε σημαντικό βαθμό, ώστε η τμηματική καταβολή μέσα σε προθεσμία 2 έως 3 ετών, να χορηγείται σε κάθε περίπτωση που το δικαστήριο αντιλαμβάνεται είτε από την αποδεικτική διαδικασία, είτε αφού υποβάλλει ερώτημα στον καταδικασθέντα είτε και μετά από δικό του αίτημα, ότι αυτός αδυνατεί να καταβάλει το σύνολο του ποσού μετατροπής της ποινής.

Προβληματικός είναι εξάλλου στο δίκαιό μας και ο *θεσμός της μετατροπής της ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας*, που αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο έκτισης της ποινής ο οποίος προβλέφθηκε στη χώρα μας ήδη από το 1991, με πενιχρά, όμως, μέχρι στιγμής αποτελέσματα, παρά το γεγονός ότι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως και στις ΗΠΑ, ο εναλλακτικός αυτός τρόπος έκτισης της ποινής -σε ορισμένες μάλιστα χώρες, όπως η Ελβετία, έχει προβλεφθεί ως κύρια ποινή- θεωρείται μία ουσιαστική απάντηση στα προβλήματα των βραχυχρόνιων στερητικών της ελευθερίας ποινών. Σε αυτό θεωρείται ότι παίζει κυρίαρχο ρόλο ο τρόπος με τον οποίο προβλέφθηκε στον Ποινικό μας Κώδικα. Ορθά έχει παρατηρηθεί (βλ. *Παπαχαράλαμπος*, ΣυστΕρμΠΚ, σ. 1099, *Τζαννετάκη*, Η εισαγωγή του θεσμού της κοινωφελούς εργασίας στην Ελλάδα. Μια θνησιγενής ποινή; ΝοΒ 1993, σ. 434 επ.) ότι ο αριθμός των ωρών παροχής κοινωφελούς εργασίας είναι ως μέγεθος υπερβολικά υψηλός και γίνεται στην πράξη ουτοπικός. Όταν οι ώρες κοινωφελούς εργασίας μπορούν να φθάσουν ακόμη και τις 4000, το μέτρο εμφανίζεται πλέον

ελάχιστα θελκτικό, ενώ ταυτόχρονα αναιρείται η ίδια η φιλοσοφία της θέσπισής του, ως θεσμού που μπορεί να βοηθήσει στην ομαλή κοινωνική ένταξη του καταδίκου. Δεν απέχει από την πραγματικότητα η επισήμανση ότι με τη συγκεκριμένη μορφή που έχει λάβει ο θεσμός στον ελληνικό νόμο προορίζεται για ανέργους και για τη διατήρησή τους ως τέτοιους (Βλ. *Τζαννετάκη, ό.π.*).

Από την άλλη πλευρά και οι συνέπειες της ελλιπούς εκτέλεσης της κοινωφελούς εργασίας εμφανίζονται σε σημαντικό βαθμό ανελαστικές. Η επιτυχής ολοκλήρωση της ποινής παροχής κοινωφελούς εργασίας απαιτεί βαθμό αυτοπειθαρχίας που ο μεγάλος αριθμός των δραστών συχνά δεν έχει. Η ελαστικότητα, εντός σαφών ορίων, είναι αναγκαία προκειμένου να αποφευχθεί η επιστροφή των καταδικασθέντων στη φυλακή «από την πίσω πόρτα».

Για τους λόγους αυτούς, μειώνονται οι ώρες κοινωφελούς εργασίας σε λογικά επίπεδα και γίνεται πιο ελκυστική η εκτέλεσή της με την πρόβλεψη σειράς μέτρων, κλιμακούμενης βαρύτητας, ώστε ως έσχατο και όχι ως μοναδικό μέτρο να προβλέπεται η έκτιση της στερητικής της ελευθερίας ποινής.

Β. Αναστολή εκτέλεσης της ποινής

Η αναστολή εκτέλεσης της ποινής είναι ένας θεσμός που εφαρμόζεται με επιτυχία στη χώρα μας ειδικά στους πρωτόπειρους εγκληματίες, οι οποίοι δεν κρίνεται σκόπιμο να μπαίνουν στη φυλακή, όταν πρόκειται να εκτίσουν ποινές φυλάκισης. Αντίθετα, άλλα μέτρα κρίνονται πολύ πιο αποτελεσματικά, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν στον καταδικασθέντα να παραμείνει στην οικογένεια και στην εργασία του, να συνειδητοποιήσει την ένταση της προσβολής που προκάλεσε και να αποκαταστήσει τη βλάβη που έχει προκληθεί στο θύμα. Οι αλλαγές που επιχειρούνται στα άρθρα 99 παρ. 1, 100 και 100Α ΠΚ, αποβλέπουν σε αυτό ακριβώς το αποτέλεσμα, αξιοποιώντας την πλούσια ευρωπαϊκή εμπειρία σε ό,τι αφορά τις εναλλακτικές μορφές έκτισης των ποινών. Οι διατάξεις των άρθρων 101 επ. ΠΚ, που δεν τροποποιούνται ισχύουν πλέον και για τις δύο μορφές αναστολής εκτέλεσης της ποινής, όπως προβλέπονται στα νέα άρθρα 99 παρ. 1 και 100 ΠΚ.

Γ. Υπό όρους απόλυση

Ένας θεσμός όπου επίσης απαιτείται νομοθετική επέμβαση είναι αυτός της υπό όρους απόλυσης. Ήδη, στο άρθρο 82 παρ. 2 εδ. β' ΠΚ προβλέπεται η μερική έκτιση της ποινής και η μετατροπή του υπολοίπου της σε χρηματική ποινή. Η διάταξη αυτή, που εισήγαγε και στη χώρα μας το θεσμό της μερικής έκτισης της ποινής, ο οποίος ισχύει σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη, στηρίζεται αρχικά στη σωστή προσέγγιση

ότι η μερική έκτιση ποινών που δεν είναι μετατρέψιμες, μπορεί να έχει τελικά για τον καταδικασθέντα πολύ πιο ευνοϊκά αποτελέσματα από ότι η παραμονή του στη φυλακή για να εκτίσει εκεί το σύνολο της ποινής του.

Ωστόσο, με τον τρόπο που προβλέφθηκε, ουσιαστικά, είναι ανεφάρμοστη, αφού, με βάση το άρθρο 105 ΠΚ, ο δράστης αποφυλακίζεται με υπό όρους απόλυση κατά κανόνα μόλις συμπληρώσει τα 2/5 της ποινής του, δηλαδή πολύ πριν φθάσει στο μισό της ποινής, το οποίο προβλέπει το άρθρο 82 παρ. 2 εδ. β. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με την παρούσα πρόταση, ώστε ο θεσμός της μερικής έκτισης να μπορέσει να λειτουργήσει και στη χώρα μας.

Δ. Κατ' οίκον έκτιση της ποινής

Η κατ' οίκον έκτιση της ποινής προβλέπεται ήδη στο άρθρο 56 εδ. β' ΠΚ για άτομα που έχουν καταδικασθεί σε ποινή φυλάκισης για οφειλές προς το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και έχουν υπερβεί το εβδομηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους. Η ρύθμιση όμως αυτή φαίνεται ορθό να επεκταθεί σε όλα τα άτομα τα οποία έχουν καταδικασθεί σε ίδια ποινή (δηλαδή σε ποινή φυλάκισης) και έχουν υπερβεί το ηλικιακό αυτό όριο, αφού η παραμονή τους στη φυλακή μετά το 75^ο έτος της ηλικίας τους εμφανίζεται απλώς ως πράξη εκδίκησης από την πλευρά της πολιτείας. Ωστόσο, το προνόμιο αυτό μπορεί να μην χορηγηθεί στο δράστη, αν κριθεί ότι η κατ' οίκον έκτιση της ποινής δεν αρκεί για να τον αποτρέψει από την τέλεση άλλων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων.

Ε. Ευεργετικός υπολογισμός της ποινής

Με το ισχύον καθεστώς, προβλέπεται ο ευεργετικός υπολογισμός ημερών ποινής λόγω εργασίας (άρθρο 46 του Σωφρονιστικού Κώδικα, ν. 2776/1999). Με το Σχέδιο Νόμου, προτείνεται ο ευεργετικός υπολογισμός ημερών ποινής και για ορισμένες κατηγορίες βαρέως πασχόντων κρατουμένων, καθώς και για τις μητέρες που κρατούνται μαζί με τα ανήλικα (μέχρι 3 ετών) παιδιά τους. Το προνόμιο αυτό οφείλει η Πολιτεία να το παράσχει στις άνω κατηγορίες κρατουμένων, οι οποίοι αδυνατούν να εργασθούν στο κατάστημα κράτησης και να επιτύχουν έτσι την ταχύτερη απόλυσή τους.

Άρθρο 6

Με το άρθρο 14 του ν. 2721/1999 προστέθηκε η παρ. 2 του άρθρου 379 ΠΚ, που προβλέπει την απαλλαγή από την ποινή του υπαιτίου υπεξαίρεσης σε βαθμό

πλημμελήματος, ο οποίος ικανοποιεί τον ζημιωθέντα μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Εξάλλου με το άρθρο 27 του ν. 3346/2005 τροποποιήθηκε η παρ. 2 του άρθρου 393 ΠΚ, σύμφωνα με την οποία απαλλάσσεται από την ποινή ο υπαίτιος πλημμεληματικών πράξεων φθοράς ξένης ιδιοκτησίας (εξαιρέσει ορισμένων περιπτώσεων), απάτης, απάτης με υπολογιστή, απάτης περί τις ασφάλειες, απιστίας, τοκογλυφίας και αισχροκέρδειας, εφόσον ικανοποιεί πλήρως τον ζημιωθέντα μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Με τις ως άνω ρυθμίσεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου εισήχθη στο ποινικό μας σύστημα ο θεσμός της ποινικής συνδιαλλαγής, ο οποίος κατά την εκπεφρασμένη βούληση του νομοθέτη *«επιτυγχάνει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κοινωνική ισορροπία, αμβλύνει την ανησυχία της κοινωνίας, που έχει προκαλέσει η συμπεριφορά του δράστη, τονώνει το αίσθημα ασφάλειας απέναντι στο δίκαιο, εμπλουτίζει την ιδέα της επιείκειας και της συμφιλίωσης, δεδομένου ότι η κοινωνία ή ακόμη και ο ίδιος ο παθών σε πολλές περιπτώσεις ελαφράς ή και μέσης βαρύτητας εγκλημάτων δεν ζητούν την επιβολή ποινής»* (βλ. Εισηγητική Έκθεση του ν. 2721/1999 σε ΚΝοΒ 1999, 1020 επ.).

Το πλέγμα των διατάξεων της ποινικής συνδιαλλαγής, όπως ισχύει σήμερα, είναι κατ' αρχάς ελλιπές, αφού για την ταυτότητα του λόγου η δυνατότητα αποκατάστασης της ζημίας θα έπρεπε να προβλέπεται και σε ορισμένα άλλα πλημμελήματα μικρής ή μέσης βαρύτητας, όπως η κλοπή, η απρόκλητη φθορά ξένης ιδιοκτησίας η αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος και η παραπλάνηση ανηλίκων σε χρέη. Περαιτέρω τα χρονικά όρια της ποινικής συνδιαλλαγής εμφανίζουν αδικαιολόγητες αποκλίσεις, αφού στη μεν υπεξαίρεση η αποκατάσταση της ζημίας εκτείνεται μέχρι την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης (άρθρο 379 παρ. 2 ΠΚ), στα δε πλημμελήματα της φθοράς, της απάτης (κοινής, με υπολογιστή και περί τις ασφάλειες), απιστίας, τοκογλυφίας και αισχροκέρδειας πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο (άρθρο 393 παρ. 2 ΠΚ).

Η ρύθμιση του άρθρου 393 παρ. 2 ΠΚ εξυπηρετεί την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, αφού απαλλάσσει τα ποινικά δικαστήρια από την εκδίκαση υποθέσεων, που ουσιαστικά έχουν διευθετηθεί με την ικανοποίηση των οικονομικών αξιώσεων του ζημιωθέντος, επί πλέον δε παρέχει ένα πρόσθετο κίνητρο στον κατηγορούμενο να ικανοποιήσει εγκαίρως τον παθόντα και να μην αναμένει καιροσκοπικά την εξέλιξη της σε βάρος του ποινικής διαδικασίας. Με την

προτεινόμενη ρύθμιση εξασφαλίζεται ένα διευρυμένο και ομοιογενές πεδίο εφαρμογής του θεσμού της ποινικής συνδιαλλαγής επί πλημμελημάτων.

Στα κακουργήματα υπό το ισχύον καθεστώς δεν προβλέπεται δυνατότητα ποινικής συνδιαλλαγής, η δε αποκατάσταση της ζημίας μπορεί να συντελεσθεί μόνο μέσω του θεσμού της έμπρακτης μετάνοιας υπό τις αυστηρές προϋποθέσεις του άρθρου 379 παρ. 1 ΠΚ (: εντελής ικανοποίηση του ζημιωθέντος οικειοθελώς και πριν από την εξέταση του υπαιτίου από τις αρχές). Η έμπρακτη μετάνοια διατηρείται με την προτεινόμενη ρύθμιση ως λόγος εξαλείψεως του αξιοποίνου για όλα τα κακουργήματα, για τα οποία ισχύει σήμερα (κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, απιστία και τοκογλυφία), όμως για λόγους νομοτεχνικούς καταστρώνεται σε δύο αυτοτελείς διατάξεις, που τίθενται στο τέλος των κεφαλαίων κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας, καταργουμένων των ειδικών διατάξεων των άρθρων 393 παρ. 1 και 404 παρ. 5 ΠΚ.

Βάσει των ανωτέρω, επί κακουργημάτων σε ένα πρώτο στάδιο, που έχει ως απώτατο όριο την εξέταση του υπαιτίου από τις αρχές, η εντελής ικανοποίηση του παθόντος εξαλείφει το αξιόποινο της πράξης, εφόσον ο υπαίτιος έχει εκδηλώσει φρονηματική μεταστροφή (οικειοθελές της έμπρακτης μετάνοιας). Ωστόσο κρίνεται αναγκαίο υπό το πρίσμα των σκοπών της συνδιαλλαγής, να παρασχεθεί στον υπαίτιο κακουργήματος μία δεύτερη ευκαιρία για αποκατάσταση της ζημίας, ακόμη και όταν αυτή δεν συνοδεύεται από τη «μετάνοια», στην οποία στηρίζεται ο αποκλεισμός του αξιοποίνου.

Με αυτές τις σκέψεις προτείνεται να θεσπισθεί και επί κακουργημάτων ένας λόγος απαλλαγής από την ποινή στα πρότυπα των ρυθμίσεων των άρθρων 379 παρ. 2 και 393 παρ. 2 ΠΚ, χωρίς δηλαδή να απαιτούνται οι αυστηρές προϋποθέσεις του άρθρου 379 παρ. 1 ΠΚ. Λόγω της βαρύτητας των κακουργηματικών πράξεων κρίνεται εύλογο η δυνατότητα ατιμωρητί συνδιαλλαγής να περιορισθεί στη φάση της προκαταρκτικής εξέτασης έτσι ώστε αφενός να συντελείται εγκαίρως η ικανοποίηση του παθόντος και αφετέρου να εξοικονομείται η επακολουθούσα μετά την ποινική δίωξη κυρία ανάκριση. Μετά την άσκηση της ποινικής δίωξης, ως μόνη διέξοδος απομένει η προτεινόμενη δικονομική διαδικασία συνδιαλλαγής του άρθρου 308B ΚΠΔ, η οποία οδηγεί στην επιβολή σημαντικά μειωμένης ποινής. Η προτεινόμενη δυνατότητα αποκατάστασης της ζημίας χωρίς την επιβολή ποινής ακόμη και μετά την εξέταση από τις αρχές δεν στερείται πρακτικής αξίας, διότι συχνά ο υπαίτιος πληροφορείται το πρώτον το μέγεθος της ζημίας όταν λαμβάνει αντίγραφα από την

ποινική δικογραφία κατά την κλήση του προς παροχή εξηγήσεων. Σημειώνεται ότι κατά σύμφωνη με το πνεύμα της προτεινόμενης ρύθμισης ερμηνεία η δυνατότητα αποκατάστασης της ζημίας παρέχεται και κατά τη διάρκεια της ΕΔΕ ή της αστυνομικής προανάκρισης ή του διενεργούμενου από το Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ελέγχου, που υποκαθιστούν την προκαταρκτική εξέταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Άρθρα 8, 12 και 18

Οι προτεινόμενες με τα άρθρα 8, 12 και 18 του σχεδίου νόμου μεταβολές, στοχεύουν προεχόντως σε μια λελογισμένη επιτάχυνση των ρυθμών της προδικασίας. Δικαιοκρατικά, εισάγονται δικλείδες ασφαλείας που εγγυώνται την ορθή διεξαγωγή του προανακριτικού ή ανακριτικού έργου και δογματικά εκτιμώνται η ακριβής φύση του διαδικαστικού σταδίου και τα δρώντα σε αυτό δικαστικά όργανα. Ειδικότερα :

(i) Εξομοιώνεται ο χρόνος διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης και προανάκρισης καθώς και η παράτασή του. Η παράταση επιφυλάσσεται για εξαιρετικές περιπτώσεις και ως τέτοιες νοούνται οι συνδεόμενες με την αποδεικτική πολυπλοκότητα της συγκεκριμένης υποθέσεως ή των πράξεων που πρέπει να διενεργηθούν κατά την προκαταρκτική εξέταση και προανάκριση ή η υπερφόρτωση όλων των προανακριτικών υπαλλήλων. Διευκρινίζεται με σαφήνεια ότι ο όρος «διάρκεια» στη μεν προκαταρκτική εξέταση αφορά όλο το διάστημα από την περιέλευση της καταγγελίας στην αρμόδια εισαγγελική αρχή έως ότου η τελευταία ολοκληρώσει το έργο της σε αυτή τη φάση με την αρχειοθέτηση (ή απόρριψή της) ή την κίνηση της ποινικής δίωξης, στην δε προανάκριση από την παραγγελία του εισαγγελέα μέχρι την κατά το άρθρο 245 ΚΠΔ ουσιαστική περάτωσή της. Είναι σαφές ότι μόνον ένας τέτοιος εννοιολογικός προσδιορισμός μπορεί να εξασφαλίσει την σκοπιμότητα και ουσιαστικότητα των εισαγόμενων χρονικών περιορισμών (βλ. *Α. Μαργαρίτη* , Προκαταρκτική εξέταση - προανάκριση : Θεωρητικές συμβολές - πρακτικές εφαρμογές, ΠοινΔικ 2007, 596 επ.).

(ii) Το φαινόμενο παραμονής υποθέσεων στα αντίστοιχα γραφεία, χωρίς αυτό να δικαιολογείται από τη σοβαρότητα της υποθέσεως, δεν είναι σπάνιο. Εξάλλου, η μεν παρεχόμενη δυνατότητα τμηματικής παρατάσεως διηύρυνε τη διάρκεια ο δε όρος «συμπληρωματική» ανάκριση ήταν ασαφής. Με τη νέα μορφή της διατάξεως επιχειρείται εξορθολογισμός του πράγματος: ο ισχύων χρονικός περιορισμός μειώνεται, κριθείς ως ιδιαίτερα μεγάλης εκτάσεως, καταργείται η δυνατότητα τμηματικής παρατάσεως και ορίζεται ότι μπορεί να υπάρξει μόνο εφάπαξ παράταση, τέλος δε, αποσαφηνίζεται ότι συμπληρωματική είναι η διατασσόμενη από το συμβούλιο περαιτέρω ανάκριση (βλ. *Α. Μαργαρίτη*, Οι οικονομικού περιεχομένου διατάξεις του ν. 2721/1999, *Υπερ* 1999, 1485 επ.).

(iii) Οι παρεμβάσεις στα άρθρα 308 και 309 ΚΠΔ ουσιαστικοποιούν την προηγούμενη μεταβολή, εισάγοντας χρονικό περιορισμό για τον εισαγγελέα, προς υποβολή προτάσεως και το συμβούλιο προς έκδοση βουλεύματος.

Ειδικότερα για την επερχόμενη στο άρθρο 309 παρ. 2 ΚΠΔ μεταβολή (άρθρο 18 παρ. 2 σχεδίου νόμου), διευκρινίζονται τα παρακάτω: Από τη γραμματική διατύπωση της ισχύουσας σήμερα ρύθμισης δεν καταλείπονται αμφιβολίες ως προς το ότι η αποδοχή του αιτήματος για αυτοπρόσωπη εμφάνιση οφείλει να αποτελεί τον κανόνα και η απόρριψή του την εξαίρεση. Ωστόσο, το αντίθετο σχήμα κυριάρχησε στη νομολογία του Αρείου Πάγου, ο οποίος σταθερά δέχεται ότι για την απόρριψη του σχετικού αιτήματος αρκεί η (στερεότυπη και γενικόλογη) αιτιολογία ότι ο αιτών έχει ήδη εκθέσει (: στην απολογία -στο υπόμνημα- στην έκθεση ασκήσεως του ενδίκου μέσου) επαρκώς τις απόψεις του (ενδεικτικά: ΑΠ 1253/1998, ΠοινΧρον 1999. 688, ΑΠ 1379/1998, ΠοινΧρον 1999.732, ΑΠ 1666/1998, ΠοινΧρον 1999.354, ΑΠ 924/1999, ΠοινΧρον 2000. 429 , ΑΠ 478/2000, ΝοΒ 2000. 1309, ΑΠ 1601/2001, ΠραξΛογΠΔ 2001.464). Είναι προφανές ότι αυτή η νομολογιακή πορεία δεν μπορεί να επικροτηθεί για περισσότερους από έναν λόγους: Η προφορική απολογία ή το απολογητικό υπόμνημα αποτελούν το συνήθως συμβαίνον στο χώρο της κύριας ανάκρισης. Τούτο είχε υπόψη του ο νομοθέτης και εντούτοις προχώρησε στη θέσπιση της ρύθμισης. Η εκτίμηση ότι η αμυντική προσπάθεια έχει εξαντληθεί και άρα η αυτοπρόσωπη εμφάνιση είναι περιττή, παρουσιάζεται πάντοτε επισφαλής. Όχι μόνον γιατί μεσολαβεί η σχετική εισαγγελική πρόταση αλλά και διότι το περιεχόμενο των υπερασπιστικών ισχυρισμών (πραγματικών και νομικών) δεν μπορεί ποτέ να προεξοφληθεί. Το προσωπικόν της εμφανίσεως δεν μπορεί

να αναπληρωθεί με έγγραφη υποστήριξη των απόψεων. Ακόμη, όμως, και αν ήθελε αγνοήσει κανείς τα παραπάνω, παραμένει η ουσιώδης δογματική αντίρρηση: ένας τέτοιος τρόπος εφαρμογής της διατάξεως αντιτίθεται ευθέως τόσο στην αρχή της ισότητας των όπλων (: ο εισαγγελέας παρίσταται στο συμβούλιο -ο κατηγορούμενος όχι), όσο και στο γενικότερο δικαίωμα ακροάσεως (: αδυναμία διατυπώσεως των απόψεων ενώπιον του αποφασίζοντος συμβουλίου). Παραβιάζονται, έτσι, αυξημένης τυπικής ισχύος επιταγές (: άρθρα 20 Συντ. και 6 ΕΣΔΑ), καθιστώντας έτσι έκθετη τη χώρα μας απέναντι στη νομολογία του ΕΔΔΑ.

Η νομοθετική παρέμβαση καθίσταται αναγκαία. Με τη νέα πρόβλεψη, είναι υποχρεωτική η εμφάνιση στο συμβούλιο του συνηγόρου του διαδίκου και σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιτραπεί και η εμφάνιση και του ιδίου του αιτούντος διαδίκου. Σε υποθέσεις σε βαθμό κακουργήματος, εάν ο αιτών δεν έχει συνήγορο διατάσσεται υποχρεωτικά η εμφάνισή του. Με το σχήμα αυτό καθιερώνεται, επομένως, οπωσδήποτε είτε η εμφάνιση του συνηγόρου είτε και του ιδίου του αιτούντος στο συμβούλιο και δίνεται έτσι η δυνατότητα διατυπώσεως των απόψεών τους ενώπιον του αποφασίζοντος συμβουλίου, και έτσι γίνεται σεβαστό το δικαίωμα ακροάσεως (για τα παραπάνω βλ. ενδεικτικά : Θ. Δαλακούρα, Υπερ 1992. 429 επ., Α. Καρρά, ΠοινΧρον 1967. 126 επ., Α. Μαργαρίτη, Εμβάθυνση στην Ποινική Δικονομία 2006, σ. 582 επ., Α. Τζαννετή, ΠοινΧρον 1999 . 10 επ.).

Άρθρα 9 παρ. 1, 10 παρ. 4, 13 και 14

Το πρόβλημα της εκδικάσεως των ποινικών υποθέσεων μέσα σε λογική προθεσμία συνάπτεται όχι μόνο με τη διάρθρωση της προδικασίας αλλά και με την οργάνωση της διαδικασίας στο ακροατήριο. Με άλλα λόγια, συνάπτεται με τον τρόπο παραπομπής του κατηγορουμένου, αλλά ολοκληρώνεται τελικά με τη σύνθεση και την αρμοδιότητα των δικαστηρίων στα οποία ανατίθεται η εκδίκασή τους. Στην προσπάθεια της (χωρίς μείωση των δικαιοκρατικών κεκτημένων) επιταχύνσεως της διαδικασίας, η δεύτερη πλευρά του θέματος οφείλει να επαναπροσδιοριστεί.

Ειδικότερα :

Με το υπάρχον σήμερα καθεστώς η εκδίκαση των κακουργημάτων σε πρώτο μεν βαθμό ανήκει στα τριμελή εφετεία και τα Μ(ικτά) Ο(ρκωτά) Δ(ικαστήρια), σε δεύτερο δε βαθμό στα πενταμελή εφετεία και στα Μ(ικτά) Ο(ρκωτά) Ε(φετεία). Η εκδίκαση των πλημμελημάτων ακολουθεί ένα σχήμα περισσότερο περίπλοκο, αφού : ορισμένα από αυτά (: τα τελούμενα από πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας) ανήκουν σε πρώτο βαθμό στα τριμελή και σε δεύτερο βαθμό στα πενταμελή εφετεία, άλλα υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου σε πρώτο και του τριμελούς εφετείου σε δεύτερο βαθμό, ενώ τα υπόλοιπα αποτελούν ύλη του μονομελούς σε πρώτο και τριμελούς πλημμελειοδικείου σε δεύτερο βαθμό.

Η διαμορφωθείσα σήμερα σε πρακτικό επίπεδο κατάσταση είναι κοινός τόπος : ο ρυθμός εκδικάσεως των κακουργημάτων είναι αρκετά βραδύς , αλλά και ο αντίστοιχος των πλημμελημάτων δεν είναι ο επιθυμητός. Σ' αυτό το φαινόμενο κανείς από τους συλλειτουργούντες παράγοντες δεν μπορεί να μην επιδείξει την αναγκαία ευαισθησία. Οι δυνατότητες νομοθετικής προσεγγίσεως του προβλήματος είναι περισσότερες από μία, κινούμενες ανάμεσα σε ακραίες και σε ενδιάμεσες εκδοχές. Ακραία εκδοχή θα ήταν η καθιέρωση μονομελούς συνθέσεως επί κακουργημάτων (: «μονομελές εφετείο κακουργημάτων») και η ανάθεση της εκδικάσεως όλων των πλημμελημάτων σε πρώτο βαθμό στα μονομελή και σε δεύτερο βαθμό στα τριμελή πλημμελειοδικεία. Ενδιάμεση εκδοχή θα ήταν η διατήρηση κατά βάση του σημερινού σχήματος, εμπλουτισμένου όμως με νομοθετικές παρεμβάσεις που πολλαπλασιάζουν την αποτελεσματικότητά του.

Στο παρόν στάδιο δεν προτιμήθηκαν οι ακραίες εκδοχές, χωρίς πάντως να αποκλειστεί οριστικά το ενδεχόμενο να υιοθετηθούν μελλοντικά. Οι επιφυλάξεις για τον τρόπο λειτουργίας των μονομελών συνθέσεων κυρίως επί κακουργημάτων, σε συνδυασμό με την ελπίδα αποδόσεως των άλλων μέτρων αποτέλεσαν τον κύριο ανασταλτικό παράγοντα. Η ανάθεση της εκδικάσεως (σε πρώτο και δεύτερο βαθμό) όλων των πλημμελημάτων στα πλημμελειοδικεία, δεν υιοθετήθηκε τελικά, προεχόντως για να αποφευχθεί η υπερφόρτωση της ύλης των δικαστών του πρώτου βαθμού, στους οποίους, με άλλη πρόβλεψη, μεταφέρεται, προς αποφόρτωση της ύλης των δικαστών του δεύτερου βαθμού, και η αρμοδιότητα περατώσεως της κύριας ανακρίσεως.

Το προτεινόμενο τελικά σχήμα διατηρεί μεν τη δομή του σημερινού, αυτή όμως η δομή αναμορφώνεται. Έτσι, με τροποποίηση των άρθρων 112 και 114 ΚΠΔ (άρθρο 10 παρ. 4 σχεδίου νόμου), αυξάνεται η αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου προς ελάφρυνση του τριμελούς πλημμελειοδικείου [: στο τριμελές υπάγονται κατ' αρχήν τα τιμωρούμενα με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους πλημμελήματα (όπως είναι η αντίσταση, άρ. 167 Π.Κ., όλα τα περί την απονομήν της δικαιοσύνης πλημμελήματα, πολλά από τα υπηρεσιακά πλημμελήματα, άρ. 235-237 Π.Κ., η ψευδής βεβαίωση, άρ. 242 Π.Κ., τα πλείστα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, κ.ά.), αλλά και άλλα σοβαρά πλημμελήματα, όπως η παράβαση καθήκοντος, άρ. 259 Π.Κ., η ανθρωποκτονία από αμέλεια, άρ. 302 Π.Κ., η συκοφαντική δυσφήμιση δια του τύπου]. Το αποτέλεσμα είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας, η τόνωση του συναισθήματος ευθύνης του δικαστή και η αποφόρτωση της πλημμεληματικής ύλης των εφετείων. Συνακόλουθα, τα τελευταία (: ποινικά εφετεία), συνεκτιμωμένου και του γεγονότος ότι παύουν να έχουν εκτεταμένες προδικαστικές αρμοδιότητες, μπορούν να ενασχοληθούν, σχεδόν αποκλειστικά, με την εκδίκαση των κακουρηγμάτων.

Οι υπόλοιπες μεταβολές των άρθρων 43, 244 και 245 ΚΠΔ υπακούουν στην ως άνω θεμελιακή μεταβολή της αρμοδιότητας μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων. Ειδικότερα η μεταβολή του άρθρου 245 § 3 ΚΠΔ υπακούει στην επερχόμενη κατάργηση της προανάκρισης επί πλημμελημάτων αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου.

Άρθρο 9 παρ. 2

Η ανάσυρση της δικογραφίας που είχε αρχειοθετηθεί και η άσκηση ποινικής δίωξης, λόγω προσκομιδής ή επίκλησης νέων στοιχείων ή περιστατικών, αποτελεί ανεπίτρεπτο αιφνιδιασμό του φερόμενου ως εμπλεκόμενου. Επιβάλλεται η κλήτευσή του προς παροχή συμπληρωματικών εξηγήσεων, αφού του τεθούν υπόψη τα προκύψαντα νέα περιστατικά ή στοιχεία, ώστε να έχει τη δυνατότητα ακρόασης και αντίκρουσής τους. Η διαδικασία αυτή θα είναι επωφελής και για τον επεξεργαζόμενο τη δικογραφία εισαγγελέα, ώστε να εκτιμήσει συνολικά το όλο αποδεικτικό υλικό και να αχθεί σε ασφαλέστερη κρίση.

Άρθρο 10 παρ. 1, 2, 3

Η διάταξη του άρθρου 111 του ΚΠΔ αντικαθίσταται με το προτεινόμενο περιεχόμενο για λόγους εναρμόνισης με τις επερχόμενες στον ποινικό κώδικα τροποποιήσεις, συμβατότητας με συνταγματικές επιταγές και αποσαφήνισης ερμηνευτικών προβλημάτων.

Ειδικότερα:

(i) Καταργείται η παρ. 6 λόγω της καταργήσεως των διατάξεων των άρθρων 316, 317, 318, 319, 320 και 321 του Ποινικού Κώδικα (μονομαχία).

(ii) Η τελευταία περίπτωση (παράγραφος 7 της ισχύουσας διάταξης) περιορίζει τον κύκλο των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας μόνο στους δικαστικούς λειτουργούς και όπως είναι φυσικό και στους δικηγόρους και τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Ως προς όλους αυτούς, όπως αναφέρεται στην από 16.5.1950 Εισηγητική Έκθεση Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, *«δικαιολογείται η παρέκκλιση από των συνήθων κανόνων της δικαιοδοσίας, λόγω της συνυπηρεσίας αυτών μετά των αποτελούντων το συνήθως καθ' ύλην αρμόδιον δικαστήριο»*. Για τα άλλα πρόσωπα που αναφέρονται στην ισχύουσα διάταξη ο θεσμός της ιδιάζουσας δωσιδικίας δεν ανταποκρίνεται στις αντιλήψεις για την ίση μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων του άρθρου 4 του Συντάγματος και αποβαίνει προνόμιο, ως μη έδει, ορισμένων κατηγοριών κρατικών και άλλων λειτουργών ή και επαγγελματιών τάξεων. Για το λόγο αυτό καταργούνται οι σχετικές διατάξεις νόμων, όπως λ.χ. οι διατάξεις των άρθρων 36 του Κώδικα Συμβολαιογράφων (ν. 2803/2000), 39 του ν. 3086/2002 περί Ν.Σ.Κ., 40 παρ. 2 του ν. 1481/1984 περί ΕΛ.ΑΣ., 145 παρ. 1 του Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), 8 του ν. 3772/2009 περί Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας, 3 εδ. ε' του ν. 3074/2002 Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης και Βοηθεί αυτού, οι οποίες ρυθμίζουν αλλιώς τη δωσιδικία προσώπων. Σύστοιχα προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 112 παρ. 2 για την αρμοδιότητα εκδίκασης των πταισμάτων των προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας.

(iii) Τέλος, στην ισχύουσα παράγραφο 8 ο όρος «πολυμελές πρωτοδικείο» αντικαθίσταται με τον όρο «πρωτοδικείο», ώστε στον τελευταίο να υπαχθεί και το μονομελές πρωτοδικείο.

Διευκρινίζεται ότι η μεταβολή του άρθρου 111 ΚΠΔ περιορίζεται σε συγκεκριμένες επιδιώξεις και δεν συνδέεται με τη προβληματική γενικότερης αναμόρφωσης της αρμοδιότητας των ποινικών δικαστηρίων, ζήτημα που δεν μπορεί

να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια αυτού του νομοσχεδίου και ιδίως στο συγκεκριμένο αντικείμενο που έχει τεθεί προς μελέτη και πρόταση. Άλλωστε το ζήτημα αυτό αποτελεί κατά βάση ύλη της λειτουργούσας ήδη Επιτροπής ανασύνταξης του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 11

1. Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ.1, απλουστεύεται η διαδικασία καθαρογραφής των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων και εξοικονομείται χρόνος για την άσκηση των λοιπών καθηκόντων των δικαστικών υπαλλήλων.

2. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ) περιέχουν θεμελιώδη δικαιώματα, με τα οποία ολοκληρώνεται με επάρκεια η προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου (αλλά και γενικότερα των διαδίκων) και δημιουργείται έτσι μια συμπαγής ομπρέλα προστασίας που ευθυγραμμίζεται με τα ισχύοντα στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο. Η νομολογιακή πρακτική των δικαστηρίων έχει επιδείξει μία διστακτικότητα στην πρακτική ενσωμάτωσης της προστασίας σοβαρών θεμελιωδών δικαιωμάτων (όπως π.χ. της δίκαιης δίκης, του τεκμηρίου αθωότητας, του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης κ.λπ.) με αποτέλεσμα να καταδικάζεται η χώρα μας με ανησυχητική συχνότητα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου [βλ. μεταξύ πολλών άλλων, τις αποφάσεις *Perlala* κατά Ελλάδος της 22.2.07, *Παραπονιάρης* κατά Ελλάδος της 25.9.08, *Καραβελατζής* κατά Ελλάδος της 16.4.09, *Τσότσος* κατά Ελλάδος της 30.4.09, *Elyasin* κατά Ελλάδος της 28.5.09, *Popovitsi* κατά Ελλάδος της 14.1.10]. Να σημειωθεί ότι στο χρονικό διάστημα από 1959-2008 η χώρα μας είναι 8η χώρα στο Συμβούλιο της Ευρώπης (που έχει ως μέλη μέχρι σήμερα 47 χώρες) σε αριθμό καταδικαστικών αποφάσεων από το ΕΔΔΑ, 3η χώρα σε παραβιάσεις του εύλογου χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων, 7η σε παραβιάσεις του θεμελιώδους δικαιώματος της δίκαιης δίκης, 1η σε παραβιάσεις του άρθρου 9 της ΕΣΔΑ και 9η σε παραβιάσεις του άρθρου 10. Από δε τις υποθέσεις που εκδικάζονται στην ουσία από το Δικαστήριο του Στρασβούργου μόνον το 2,3 % είναι απαλλακτικές (βλ. NoB, τομ. 57 (2009), σελ. 2025 επ.)

Με την προσθήκη, με την παρ. 2 του άρθρου 11 του σχεδίου νόμου, στις απόλυτες ακυρότητες και της παραβίασης των προστατευομένων δικαιωμάτων από τις ανωτέρω διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις οποίες έχει επικυρώσει

η χώρα μας και οι διατάξεις τους υπερισχύουν των κοινών νόμων (άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος), αποκαθίσταται πλήρως η εμβέλεια τους και στην δικαστηριακή πρακτική, η οποία είναι απαραίτητη για την ουσιαστική και αποτελεσματική εφαρμογή τους. Πλέον αυτών η χώρα μας με τη ρύθμιση αυτή εναρμονίζεται στο προσφάτως επικυρωθέν από όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης 14ο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ που προωθεί ακόμα περισσότερο την αρχή της επικουρικότητας, σύμφωνα με την οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση πρέπει να προστατεύονται αποτελεσματικά και ουσιαστικά πρωτίστως σε εθνικό επίπεδο.

Άρθρα 15 παρ. 1, 24 και 25

Οι τρόποι ουσιαστικής περάτωσης της κύριας ανάκρισης για κακούργημα που υφίστανται σήμερα είναι τέσσερις: βούλευμα συμβουλίου πλημμελειοδικών-βούλευμα συμβουλίου εφετών σε πρώτο και τελευταίο βαθμό- βούλευμα συμβουλίου εφετών αμετάκλητο - απευθείας κλήση. Με την εισηγούμενη λύση, οι τρόποι αυτοί ουσιαστικά ενοποιούνται σε έναν : το βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών, με δύο περιορισμένης εκτάσεως εξαιρέσεις : (το βούλευμα του συμβουλίου εφετών σε πρώτο και τελευταίο βαθμό και την απευθείας κλήση). Με τον τρόπο αυτό, το κομβικό ζήτημα της παραπομπής ανατίθεται σε έναν πολυπρόσωπο δικαστικό σχηματισμό, ισχυρό εγγυητικά ανάχωμα στις πρόχειρες παραπομπές.

Οξύ ήταν το πρόβλημα της προσβολής ή όχι του βουλεύματος αυτού με ένδικα μέσα. Η προσπάθεια αναζητήσεως λύσης που και στη διαδικαστική εξέλιξη θα προσέδιδε την απαιτούμενη επιτάχυνση, και πλέγμα προστασίας των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου θα δημιουργούσε, εμφανίζεται όχι ευχερής. Τελικά, ύστερα από στάθμιση όλων των συλ-λειτουργούντων παραγόντων, υιοθετήθηκε ένα δικονομικό σχήμα που σηματοδοτείται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά : στον κατηγορούμενο αναγνωρίζεται δικαίωμα μόνον εφέσεως (όχι και αναιρέσεως) κατά του βουλεύματος και μάλιστα αποκλειστικά για δύο λόγους, ήτοι την απόλυτη ακυρότητα και την εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Στον πολιτικώς ενάγοντα δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα ασκήσεως ενδίκου μέσου (: ούτε εφέσεως ούτε

αναιρέσεως) κατά του βουλεύματος. Σε επίπεδο δικλείδων ασφαλείας, παραμένει το δικαίωμα του εισαγγελέα εφετών να ασκεί έφεση και του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ασκεί αναίρεση κατά οποιουδήποτε βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών.

Με το εισηγούμενο σχήμα, εκείνο που κατά βάση συντελείται είναι η κατάργηση του αναιρετικού ελέγχου και η συρρίκνωση στα όρια του ελαχίστου του δευτεροβάθμιου ελέγχου. Εκτιμάται ότι έτσι : από τη μια απελευθερώνονται δικαστικές δυνάμεις (Άρειος Πάγος - Εφετεία), οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλα επίπεδα (: του Αρείου Πάγου, στην ανύψωση της ποιότητας του παραγόμενου σε επίπεδο αποφάσεων ακυρωτικού έργου - του εφετείου, στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων γρήγορης και φερέγγυας εκδικάσεως των σωρευμένων και αναμενουσών εκδίκηση υποθέσεων). Από την άλλη, ότι επιλέγεται ένας φερέγγυος δικαστικός σχηματισμός (: ο πρωτοβάθμιος) που μπορεί να δώσει ταχείες και επαρκείς (: ουσιαστικά και νομικά) διεξόδους στο σημερινό αδιέξοδο του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη χώρα μας.

Άρθρα 15 παρ. 2 και 19

Με το ισχύον σήμερα κανονιστικό πλαίσιο (: άρθρα 308 παρ. 3 και 315 παρ. 1 και 3 του ΚΠΔ) προβλέπεται ότι με την περάτωση της κύριας ανάκρισης και την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, το συμβούλιο, εάν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, αποφασίζει για την απόλυση του προσωρινά κρατούμενου κατηγορουμένου ή για τη συνέχιση της προσωρινής κράτησής του ή διατάσσει για πρώτη φορά τη σύλληψη και προσωρινή κράτησή του, ακόμη και αν δεν έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης από τον ανακριτή.

Είναι προφανές ότι στην παραπάνω ρύθμιση υφίσταται κενό, αφού αυτή δεν προβλέπει τίποτα για τους περιοριστικούς όρους. Το κενό αυτό οφείλεται στο ότι ο θεσμός των περιοριστικών όρων τέθηκε για πρώτη φορά με το ν. 1128/1981, που τροποποίησε τα άρθρα 282- 288, 296 - 299 και 302 έως 304 ΚΠΔ, χωρίς, όμως, να προβλέψει και την αναγκαία τροποποίηση του άρθρου 315 ΚΠΔ. Ωστόσο, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, ανέκαθεν

γινόταν δεκτό ότι η συγκεκριμένη ρύθμιση ισχύει και για τους περιοριστικούς όρους.

Οι προτεινόμενες μεταβολές (: με τη σχετική τροποποίηση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 308 και των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 315 ΚΠΔ) καλύπτουν (και) νομοθετικά το κενό που επισημάνθηκε πιο πάνω και αίρουν τις υφιστάμενες μέχρι σήμερα ενδοσυστηματικές δυσαρμονίες, αφού προβλέπουν ρητά πλέον τη δικαιοδοσία του συμβουλίου να αποφασίζει στο συγκεκριμένο διαδικαστικό στάδιο όχι μόνο για την προσωρινή κράτηση αλλά και για τους περιοριστικούς όρους.

Άρθρο 16

Η ουσιαστική περάτωση της κύριας ανάκρισης για κακούργημα με απευθείας κλήση του εισαγγελέα εφετών, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών, διατηρήθηκε μεν ως τρόπος παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, με ιδιαίτερες όμως επιφυλάξεις λόγω του δεδομένου δικαιοκρατικού ελλείμματός του [το δικαιοκρατικό αυτό έλλειμμα έχει αναδείξει με ενάργεια και πληρότητα ο καθηγητής Γ. Καλφθέλης στα έργα του : Η απευθείας κλήση στο ακροατήριο, 1990 - Η περάτωση της ανάκρισης (με απολογία, ένταλμα συλλήψεως και ένταλμα βίαιης προσαγωγής), 1995 - Η παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, 2000] και με την προοπτική να εγκαταλειφθεί όταν αναστραφούν οι πιεστικές ανάγκες της δικαστικής μας πραγματικότητας. Ωστόσο, η επιλεγείσα τελικά διατήρηση συνοδεύεται από μέτρα παράπλευρα που καθιστούν την εφαρμογή του άκρως περιορισμένη και ταυτόχρονα δικαιοπολιτικά ενισχυμένη. Πιο αναλυτικά:

Με το υφιστάμενο σήμερα καθεστώς, ο συγκεκριμένος τρόπος παραπομπής τυγχάνει κανονιστικά ευρείας εφαρμογής, αφού συναντάται σε υπερβολικά μεγάλο αριθμό ειδικών ποινικών νόμων (βλ. τους νόμους: 663/1977, 1419/1984, 1815/1988, 1892/1990, 2168/1993, 2523/1997, 3028/2002, 3074/2002, 3340/2005, 3386/2005 και 3459/2006). Με την εισηγούμενη λύση, η σχετική ύλη περιορίζεται θεαματικά, αφού πια συγκροτείται μόνον από τέσσερις κατηγορίες κακούργηματων: ναρκωτικά (ν. 3459/2006) - όπλα (ν. 2668/2003)- εμπρησμός σε δάση (: άρθρα 265 και 264 ΠΚ) και διακεκριμένες κλοπές και ληστείες

(: άρθρα 374 και 380 ΠΚ). Ουσιαστικά, δηλαδή, με την προτεινόμενη λύση αποτυπώνεται η ρύθμιση του ν. 663/1977 στην αρχική του μορφή, εγκαταλείφθεισών όλων των διευρύνσεών της.

Τούτος ο τρόπος παραπομπής ενσωματώθηκε στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με θέσπιση ειδικού άρθρου. Έτσι, και το απαράδεκτο φαινόμενο της «παραδικονομίας» περιορίζεται και η πληρότητα της συστηματικής εικόνας διευκολύνεται. Κρίσιμες, προς την κατεύθυνση ενισχύσεως των δικαιοκρατικών αναφορών της απευθείας κλήσεως, είναι οι ακόλουθες δύο συμπληρωματικές προβλέψεις της: από τη μία, η πρόβλεψη για υποχρέωση του εισαγγελέα εφετών να ενημερώσει ως προς το περιεχόμενο της προτάσεώς του τον ενδιαφερόμενο κατηγορούμενο, ο οποίος και μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα ακροάσεως, υποβάλλοντας υπόμνημα με τις απόψεις του, από την άλλη, η αφαίρεση από τον πρόεδρο εφετών της δυνατότητας εκδόσεως εντάλματος συλλήψεως ή προσωρινής κρατήσεως. Με ένα τέτοιο κανονιστικό πλαίσιο, εκτιμάται ότι η απευθείας κλήση αποτελεί έναν «ανεκτό» τρόπο παραπομπής, που μπορεί, σε επίπεδο προσωρινότητας, να δώσει μια πνοή ταχύτητας στην τελματωμένη ποινική δικαιοσύνη.

Άρθρο 17

Ο θεσμός της ποινικής συνδιαλλαγής εγγράφεται ως εναλλακτική διαδικασία απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, που εναρμονίζεται πλήρως με την κεντρική στόχευση της ποινικής δίκης για αποκατάσταση της δικαιοσύνης ειρήνης.

Η θέσπιση αυτής της διαδικασίας επίλυσης ποινικών διαφορών υπακούει στις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και στην αναγκαιότητα αποσυμφόρησης της σχετικής δικαστικής ύλης. Η εμπειρία από τις έννομες τάξεις εφαρμογής τέτοιων ειδικών διαδικασιών (Η.Π.Α., Μεγάλη Βρετανία, Ιταλία), αποδεικνύει ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ποινικών υποθέσεων (από 60-86%) επιλύεται με τον τρόπο αυτό, που επιτρέπει την ικανοποιητική υλοποίηση της τακτικής διαδικασίας στις υπόλοιπες περιπτώσεις.

Κατά των ειδικών διαδικασιών ποινικής συνδιαλλαγής αντιτάσσεται ότι δεν συμβιβάζονται άνευ ετέρου με αξονικές αρχές της τακτικής ποινικής διαδικασίας και με το δόγμα του ποινικού δικαίου, που προτάσσει την ποινική αξίωση της Πολιτείας. Η προώθηση των διαδικασιών αυτών και στο πλαίσιο της λεγόμενης ηπειρωτικής

δίκης μπορεί να βασιστεί, ωστόσο, στον χαρακτήρα των εναλλακτικών αυτών μορφών απονομής ποινικής δικαιοσύνης ως ειδικών διαδικασιών, οι οποίες προσφέρονται για επίλυση ποινικών διαφορών αμιγώς οικονομικού περιεχομένου (χωρίς το στοιχείο της βίας). Εκεί, δηλαδή, που το προτασόμενο στοιχείο στην αξίωση προστασίας έχει περιουσιακό περιεχόμενο και η αποκατάσταση των ζημιών του εγκλήματος εμφανίζεται να υποστέλλει ή να μειώνει την αξίωση βαριάς τιμώρησης του δράστη. Υπό αυτό το πρίσμα, η προώθηση λύσεων αποκατάστασης των ζημιών του εγκλήματος στο πλαίσιο της ποινικής συνδιαλλαγής υπηρετεί σαφέστατα – παράλληλα με την ποινική αξίωση της πολιτείας για επίτευξη κοινωνικής ειρήνης – την αξίωση του θύματος για εντελή ικανοποίησή του.

Τούτων δοθέντων αξίζει να προταχθούν τα επιμέρους αξονικά στοιχεία του νεοεισαγόμενου θεσμού, ώστε να διαφανεί η φυσιογνωμία του.

(α) Το πεδίο εφαρμογής του θεσμού της ποινικής συνδιαλλαγής στα κακουργήματα των άρθρων 374, 375, 386, 386Α, 390 και 404 ΠΚ υπακούει στην αξίωση σύμπλευσης με τις ρυθμίσεις του ουσιαστικού ποινικού δικαίου που επιτρέπουν στα ίδια εγκλήματα την εφαρμογή των θεσμών της έμπρακτης μετάνοιας και των λόγων απαλλαγής από την ποινή.

(β) Η εφαρμογή της ποινικής συνδιαλλαγής προϋποθέτει την άσκηση της ποινικής δίωξης.

(γ) Η ανάγκη κατάρτισης μιας ρητής, ορισμένης, βάσιμης και δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ των μερών επιβάλλει την εκπροσώπηση των δύο πλευρών από συνηγόρους, ώστε να εξασφαλίζεται συνάμα η προώθηση των ζητημάτων αποτελεσματικής υπεράσπισης των δικαιωμάτων και συμφερόντων των διαδίκων. Εύλογα, ως εκ τούτου, επιβάλλεται εν προκειμένω ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου εκ μέρους του εισαγγελέα στον διάδικο, που δεν έχει, από τον σχετικό πίνακα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

(δ) Λόγοι εξασφάλισης αφενός του ελεύθερου και ανεπηρέαστου της απόφασης των διαδίκων και αφετέρου της ορθής και σύμφωνης με τις θεμελιώδεις αρχές της ποινικής δίκης διεξαγωγής της (λ.χ. τεκμήριο αθωότητας), επιτάσσουν τη θέση ως μοναδικής προϋπόθεσης για την έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής της προϋπόθεσης του αιτήματος του κατηγορουμένου, σχετικά με την ετοιμότητά του για απόδοση του ιδιοποιημένου πράγματος ή για την πλήρη αποκατάσταση των συνεπειών που προκλήθηκαν από το έγκλημα.

(ε) Η μη επίτευξη συνδιαλλαγής, έχει ως συνέπεια η μεν αίτηση να θεωρείται ως ουδέποτε υποβληθείσα, το οικείο δε υλικό να καταστρέφεται. Ρητά επιπλέον θεσπίζεται στο εδάφιο αυτό αποδεικτική απαγόρευση αξιοποίησης του σχετικού υλικού, η τυχόν παραβίαση της οποίας συνιστά παραβίαση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη που συνεπάγεται την απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας κατ' άρθρο 171 παρ. 1 δ' ΚΠΔ. Τέλος, με σαφήνεια αντιμετωπίζονται η σχέση της ποινικής συνδιαλλαγής με τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού και το αντικείμενό της σε περίπτωση απόπειρας.

(στ) Η δυνατότητα χωρισμού της υπόθεσης για τον συμμετόχο εκείνον, που επιθυμεί να δικασθεί με την τακτική διαδικασία, παρέχεται ακριβώς γιατί στην περίπτωση αυτή προέχει η εξασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης στο φυσικό του δικαστήριο.

(ζ) Η ταχύτατη εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο υπακούει στην αξίωση άμεσης εκδίκασης μιας αποδεδειγμένης υπόθεσης.

(η) Η εκδίκαση της υπόθεσης από το δικαστήριο εξικνείται στην επικύρωση του πρακτικού συνδιαλλαγής, το οποίο υποδηλώνει την ενοχή του κατηγορουμένου για την πράξη που περιγράφεται στο κατηγορητήριο. Για αυτό και παρέλκει εν προκειμένω η διεξαγωγή αποδεικτικής διαδικασίας, για τη διαπίστωση της ενοχής του δράστη. Αυτονόητη είναι, εξάλλου, η λήψη υπόψη των επικαλούμενων από τον κατηγορούμενο αποδεικτικών μέσων, η οποία κατατείνει στην κάλυψη των αναγκών διάγνωσης της προσωπικότητας του κατηγορουμένου και των άλλων στοιχείων του άρθρου 79 ΠΚ για την επιμέτρηση της ποινής.

(θ) Η δυνατότητα άσκησης του ένδικου μέσου της αναίρεσης (όχι όμως και της έφεσης) κατά της απόφασης του δικαστηρίου της ποινικής συνδιαλλαγής παρέχεται για αμιγώς δικαιοκρατικούς λόγους, αφού η διεξαγωγή της διαδικασίας επιμέτρησης της ποινής δεν πρέπει να τίθεται στο απυρόβλητο του αναιρετικού ελέγχου.

(ι) Η πρόβλεψη για επιβολή ποινής που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη είναι σε αρμονία με την ουσία της συνδιαλλαγής, εκτός αν το δικαστήριο συνεκτιμώντας τις περιστάσεις κρίνει ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να παραμείνει ατιμώρητος, ενώ η μη επιβολή δικαστικών εξόδων και η μη καταχώριση στο ποινικό μητρώο ωθούν σε ευρεία αποδοχή του θεσμού.

(ια) Τέλος, η συνδιαλλαγή δεν εφαρμόζεται αν τα άνω κακουργήματα στρέφονται κατά του Δημοσίου, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και ΟΤΑ.

Άρθρα 20 και 33 παρ.2

Οι επερχόμενες με το άρθρο 20 του νομοσχεδίου μεταβολές αφορούν ζητήματα αναβολής και ιδιαίτερων δικασίμων. Πρόκειται για μεταβολές (ιδίως η δεύτερη) που συντελούνται για πρώτη φορά στα πλαίσια του ελληνικού ποινικού δικονομικού δικαίου και στοχεύουν σε επιτάχυνση της διαδικασίας του ακροατηρίου.

Ειδικότερα:

(i) Αυστηροποιούνται οι περί αναβολών διατάξεις και ορίζεται α) ότι το δικαστήριο, μετά από πρόταση του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί να διατάξει μόνο μία φορά την αναβολή της δίκης για λόγους ανώτερης βίας, με αίτημα δε διαδίκου, μία μόνο φορά, για σοβαρούς λόγους υγείας ή λόγους ανώτερης βίας, οι οποίοι προσδιορίζονται και αιτιολογούνται ειδικά στην απόφαση, β) η αναβολή που χορηγείται με αίτημα διαδίκου, για λόγο που αφορά αυτόν ή το συνήγορό του, δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες και διατάσσεται μόνο για σοβαρούς λόγους υγείας, οι οποίοι αποδεικνύονται με έγγραφο νοσηλευτικού ιδρύματος ή λόγους ανώτερης βίας, οι οποίοι πρέπει να αναφέρονται ειδικά στην απόφαση και να αιτιολογούνται εμπεριστατωμένα, γ) το δικαστήριο, πριν διατάξει την αναβολή, υποχρεούται να ερευνήσει τη δυνατότητα διακοπής της δίκης για δεκαπέντε το πολύ ημέρες, αιτιολογώντας εμπεριστατωμένα ότι δεν μπορεί ο λόγος αναβολής να αντιμετωπισθεί με διακοπή, δ) δεύτερη αναβολή μπορεί να δοθεί για τους ίδιους ως άνω λόγους και σύμφωνα με τους άνω όρους και ε) κάθε άλλη αναβολή απαγορεύεται και το δικαστήριο μπορεί μόνο να διατάξει τη διακοπή της δίκης ή της συνεδρίασης για δεκαπέντε το πολύ ημέρες και μέχρι δύο φορές.

Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται, εν τίνι μέτρω, η από μέρους του διαδίκου υποβολή αιτημάτων που στοχεύουν σε παρέλκυση της διαδικασίας. Προτείνεται δε (με σχετική ρύθμιση στον ΚΟΔΚΔΛ, άρ. 33 παρ. 2 σχεδίου νόμου) η υποχρέωση των επιθεωρητών να ελέγχουν κατά την επιθεώρηση των δικαστικών λειτουργών τις περί αναβολών αποφάσεις αυτών και σε περίπτωση που οι αποφάσεις δεν στοιχούν στις διατάξεις του ΚΠΔ, να κρίνουν στη συνέχεια αν συντρέχει εξ αυτού του λόγου περίπτωση πειθαρχικού ελέγχου. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται αναγκαία, επειδή αποτελεί κοινό τόπο το γεγονός, ότι οι αναβολές στην επ' ακροατηρίω διαδικασία είναι πολλές και χορηγούνται κατά σαφή παράβαση και καταστρατήγηση των ορισμών του άρθρου 349 ΚΠΔ. Η τροποποίηση δε της

τελευταίας διάταξης, καταδεικνύει την αγωνία του νομοθέτη για τον δραστικό περιορισμό των αναβολών και πρέπει, επιτέλους, τα δικαστήρια να σεβαστούν, ως αρμόζει σε μια δικαιοκρατούμενη πολιτεία, τις επιταγές του άρθρου 349 ΚΠΔ.

(ii) Εισάγεται πρόβλεψη ορισμού ιδιαίτερων δικασίμων μόνο για υποθέσεις με κατηγορούμενο ή κατηγορούμενους προσωρινά κρατούμενους. Πρόκειται για μέτρο οφειλόμενο απέναντι σε ανθρώπους που στερούνται την προσωπική τους ελευθερία παρότι τεκμαίρονται αθώοι. Μπορεί η επιβράδυνση της διαδικασίας να είναι αναγκαίο κάποτε κακό, αυτό το κακό όμως δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αφορά τους προσωρινά κρατούμενους. Είναι ζήτημα όχι μόνο επιταγών αυξημένης τυπικής ισχύος αλλά και στοιχειώδους νομικού πολιτισμού.

Για την αποδοτικότητα του μέτρου εισάγονται δικλείδες ασφαλείας. Έτσι, οι δικάσιμοι αυτές είναι «ιδιαιτέρως» με την διπλή του όρου έννοια, ήτοι αφορούν συγκεκριμένη κατηγορία κατηγορουμένων και είναι πρόσθετες σε σχέση με τις υπάρχουσες κοινές, προγραμματίζονται απαραίτητα κατά μήνα και στα μεγαλύτερα εφετεία της χώρας (Αθηνών, Πειραιά και Θεσσαλονίκης) αριθμητικά δεν μπορούν να είναι λιγότερες από τρεις το μήνα. Εκτιμάται πως η συγκεκριμένη ρύθμιση μπορεί, εφόσον ο δικηγορικός και δικαστικός κόσμος δείξει απέναντί της το σεβασμό που αυτή αποπνέει προς τους προσωρινά κρατούμενους, να οδηγήσει επιπρόσθετα σε αποσυμφόρηση των φυλακών και στη δημιουργία συνθηκών που θα επιτρέψουν να δικαστούν και οι υπόλοιπες υποθέσεις στις ήδη υπάρχουσες κοινές δικασίμους.

Άρθρα 21 και 22

Με το ισχύον σήμερα κανονιστικό πλαίσιο (: άρθρα 432 και 435 ΚΠΔ), σε περιπτώσεις απουσίας του κατηγορουμένου για κακούργημα από το ακροατήριο δίνονται οι ακόλουθες λύσεις:

(i) εάν ο δράστης είναι άγνωστης διαμονής, η διαδικασία αναστέλλεται με διάταξη του εισαγγελέα εφετών, ωστόσο συλληφθεί ή εμφανιστεί ο κατηγορούμενος (: άρθρο 432 παρ. 1 ΚΠΔ).

(ii) εάν ο δράστης είναι γνωστής διαμονής και έχει απολυθεί από τις φυλακές λόγω συμπλήρωσεως του ανώτατου ορίου προσωρινής κράτησης, δικάζεται σαν να ήταν παρών και όταν συλληφθεί ο κατηγορούμενος με βάση

την (αμέσως εκτελεστή) ερήμην απόφαση, επαναλαμβάνεται η συζήτηση σε πρώτο και πάλι βαθμό κατ' αντιμωλία.

(iii) εάν ο δράστης είναι γνωστής διαμονής και δεν έχει εξαντλήσει το ανώτατο όριο της προσωρινής κρατήσεως, η διαδικασία στο ακροατήριο αναστέλλεται και διατάσσεται η σύλληψη και προσωρινή κράτησή του, μετά την επίτευξη της οποίας εκδικάζεται η υπόθεση.

Πρόκειται για σύστημα τεχνικά πολύπλοκο και ερμηνευτικά δυσχερώς προσεγγίσιμο. Σε πρακτικό επίπεδο, η κυριότερη συνέπειά του ήταν η δημιουργία μεγάλου αριθμού (κακουργηματικού χαρακτήρα) υποθέσεων, των οποίων η μεν εκδίκαση έχει ανασταλεί οι δε δράστες τους είναι «δυνάμει» προσωρινά κρατούμενοι. Το συγκεκριμένο φαινόμενο αξιώνει άμεση νομοθετική αντιμετώπιση. Παρόμοια προσπάθεια είχε εκδηλωθεί και στα πλαίσια του ν. 1941/1991, όμως η εισαχθείσα τότε ρύθμιση καταργήθηκε με τον (επακολουθήσαντα) ν. 2172/1993, λόγω των σφοδρών επικρίσεων που δέχθηκε προεχόντως στη βάση της προσβολής από αυτήν του δικαιώματος ακροάσεως.

Η προτεινόμενη λύση επιχειρεί να προωθήσει τη διαδικασία, επιδεικνύοντας όμως, τον αναγκαίο σεβασμό στα δικαιώματα του κατηγορουμένου. Έτσι:

(i) Για τους άγνωστης διαμονής κατηγορουμένους, το καθεστώς παραμένει αμετάβλητο: η διαδικασία αναστέλλεται και πάλι, εισαγόμενης μόνον ειδικής προβλέψεως για το θέμα της παραγραφής του αξιοποίνου.

(ii) Για τους (όντες ή θεωρούμενους) γνωστής διαμονής το καθεστώς μεταβάλλεται: Η μεν υπόθεση εκδικάζεται πάντοτε, στον κατηγορούμενο όμως αναγνωρίζεται δυνατότητα ακυρώσεως της διαδικασίας, αν η απουσία του οφείλεται σε λόγους ανώτερης βίας. Η προκρινόμενη λύση διαφέρει από την αντίστοιχη επί πλημμελημάτων (: άρθρο 341 ΚΠΔ), αφού η ακύρωση δεν προϋποθέτει ανέκκλητη απόφαση. Διαφέρει και από την παλαιότερη επιλογή του ν. 1941/1991, μια και αναγνωρίζει δυνατότητα ακυρώσεως και στον ανυπαίτιως μη εμφανισθέντα. Εκτιμάται, πως με την εισηγούμενη ρύθμιση και το δικαίωμα ακροάσεως του κατηγορουμένου εξασφαλίζεται σε απόλυτα ικανοποιητικό βαθμό και η διαδικασία επιταχύνεται ως ένα σημείο και ο αριθμός των προσωρινά κρατουμένων μειώνεται [για όλα τα παραπάνω, βλ. Δέδε, Η κατά απόντων και φυγοδίκων διαδικασία, 1968, *Καίσαρη*, Η ερμηδικία επί κατηγορουμένου για κακούργημα, μετά το ν. 2172/1993, *ΠοινΧρον* 1994. 699 επ., *Καϊάφα* -

Γκμπάντι/Μαργαρίτη, Ποινικό Δίκαιο και Άρειος Πάγος, 2008, *Μαργαρίτη, Δίκη για κακουργήματα και απών κατηγορούμενος*, 2008, *Σπινέλλη, Η απουσία του κατηγορουμένου για πλημμέλημα από τη δίκη στο ακροατήριο*, ΠοινΧρον 2001. 1057 επ.].

Άρθρα 23 και 27

Και η στοιχειώδης παρατήρηση των νομολογιακών δεδομένων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα ποινικά μας δικαστήρια δεν χορηγούν, ιδίως επί των κακουργημάτων, ούτε ανασταλτικό αποτέλεσμα στην ασκηθείσα έφεση, ούτε αναστολή εκτελέσεως στην ασκηθείσα έφεση. Η πρακτική αυτή είναι, πέραν των συνεπειών που παράγει σε ουσιαστικό επίπεδο, ασυμβίβαστη τόσο προς το ισχύον εισέτι τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, όσο και προς την κατοχύρωση του δευτέρου βαθμού δικαιοδοσίας από το (κυρωθέν με το ν. 1705/1987) 7^ο (συμπληρωματικό) της ΕΣΔΑ Πρωτόκολλο και το (κυρωθέν με το ν. 2462/1997) ΔΣΑΠΔ.

Η παρέμβαση στο ισχύον άρθρο 497 ΚΠΔ είναι, ενόψει των ανωτέρω, αναπότρεπτη. Αναμορφώνεται, συνακόλουθα, το περιεχόμενο του άρθρου 497 ΚΠΔ και ορίζεται: α) αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης έως τριών ετών, η έφεση έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα. β) αν η επιβληθείσα ποινή φυλάκισης είναι μεγαλύτερη των τριών και έως πέντε ετών, η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει αλλιώς. Κρίθηκε δηλαδή ότι πρέπει να αφήνεται στο δικάζον δικαστήριο η δυνατότητα να εκτιμήσει τη χορήγηση ή μη του ανασταλτικού αποτελέσματος, για τόσο μεγάλες ποινές φυλάκισης. γ) αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης, η κρίση για το αν η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ανήκει και πάλι στο δικαστήριο που δίκασε. Αυτό, με ειδική αιτιολογία, αποφασίζει αμέσως μετά την απαγγελία της απόφασης, είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από δήλωση του κατηγορουμένου ότι θα ασκήσει έφεση, εφαρμόζοντας, όμως, τα κριτήρια της παρ. 8 του άρθρου. Αντικειμενικοποιούνται δε τα κριτήρια, με προσφυγή σε εκείνα της προσωρινής κρατήσεως κατά το άρθρο 282 ΚΠΔ και η υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη λειτουργεί πάντοτε θετικά και ουδέποτε αρνητικά και προβλέπεται ρητά η δυνατότητα άρσεως της αναστολής σε περίπτωση

παραβιάσεως των τεθέντων όρων. δ) αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή ισόβιας κάθειρξης, κρίνεται ότι πιο σωστή λύση είναι να μην χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα από το δικάζον δικαστήριο και ως μόνη λύση απομένει η υποβολή αίτησης από τον κατηγορούμενο κατά την παρ. 7 του άρθρου.

Το αντίστοιχο πρόβλημα στο επίπεδο της αναιρέσεως εκτιμήθηκε ότι αντιμετωπίζεται επαρκώς με την υφιστάμενη ρύθμιση του άρθρου 471 παρ. 2 ΚΠΔ, ενόψει κυρίως του ότι η τρώση του τεκμηρίου αθωότητας είναι εδώ ως ένα σημείο δεδομένη. Η μόνη μεταβολή που επέρχεται (: και αυτή για εναρμόνιση με το άρθρο 497 ΚΠΔ) είναι η απάλειψη του όρου «για οποιοδήποτε λόγο» από τον υπάρχοντα περιορισμό της νέας αιτήσεως αναστολής. Κατά τα λοιπά, αφήνεται (: χωρίς κανονιστική αποτύπωση) στο δικαστήριο κάθε φορά να εκτιμά μεγέθη, όπως ο πρωτοβάθμιος ή δευτεροβάθμιος χαρακτήρας της αποφάσεως - η πιθανότητα ευδοκιμήσεως της ασκηθείσας αναιρέσεως και η εικαζόμενη μεταχείριση του κατηγορουμένου κατά τη μετ' αναίρεση διαδικασία (για όλα τα παραπάνω, βλ. *Καρρά*, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2007, σ. 889 επ., *Μαργαρίτη*, Ποινική Δικονομία - Ένδικα Μέσα, Ι, 2005, σ. 244 επ., *Συμεωνίδη*, Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης και της αναίρεσης κατά αποφάσεων στην ποινική δίκη, 1999).

Άρθρο 26

Οι προτεινόμενες στο άρθρο 489 ΚΠΔ μεταβολές έχουν διπλό σημείο αναφοράς: από τη μια τα όρια και από την άλλη την έκταση του εκκλητού. Ειδικότερα: Τα όρια εκκλητού αναμορφώνονται, έτσι ώστε να είναι προσβλητές με έφεση οι αποφάσεις: του πταισματοδικείου, όταν επιβάλλουν κράτηση περισσότερο από δέκα ημέρες (αντί για 8 ημέρες) - του μονομελούς πλημμελειοδικείου, όταν επιβάλλουν φυλάκιση πάνω από τρεις μήνες (αντί για 60 ημέρες) και του τριμελούς πλημμελειοδικείου, όταν επιβάλλουν φυλάκιση πάνω από πέντε μήνες (αντί για 4 μήνες). Πρόκειται για (όχι ουσιώδεις) αλλαγές, οι οποίες αίρουν αναφυσίες εφαρμοστικές διχογνωμίες, εξορθολογίζουν τα υπάρχοντα μεγέθη και (ως ένα βαθμό) επιταχύνουν τη διαδικαστική εκκαθάριση υποθέσεων μικρής σημασίας, χωρίς να επέρχεται τρώση του δικαιώματος για προσφυγή σε ανώτερο δικαστήριο.

Η διεύρυνση της εκτάσεως του εκκλητού αφορά τις αποφάσεις των δικαστηρίων ανηλίκων. Με το ισχύον σήμερα (διαμορφωθέν με το άρθρο 45 του ν. 3160/2003) καθεστώς δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά αποφάσεως δικαστηρίου ανηλίκων, με την οποία επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα [μια τέτοια απόφαση θεωρείται από τη νομολογία μας αθωωτική: ΑΠ 18/1974, ΠοινΧρον 1974. 344, ΑΠ 572/1985, ΠοινΧρον 1986,41, ΑΠ 366/1998, ΠοινΧρον 1998. 968, ΕφΑγ 8/1978, ΠοινΧρον 1978.634] ή στερητική της ελευθερίας ποινή υπολειπόμενη κατά το ύψος της των ορίων εκκλητού των αποφάσεων του μονομελούς ή τριμελούς πλημμελειοδικείου αντίστοιχα. Ωστόσο, οι προβλέψεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν ανίσχυρες, ως προσκούουσες στο άρθρο 40 παρ. 2 στοιχ. β' περ. ν της (κυρωθείσας με το Ν. 2101/1992) «Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού» του ΟΗΕ που προβλέπει ότι κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου έχει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα: *«Εάν κριθεί ότι παρέβη το νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και κατά οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο»*. Με την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 489 παρ. 1 περ. δ' και ε' ΚΠΔ η πρόσκρουση του κοινού δικαίου προς αυξημένης τυπικής ισχύος επιταγές αίρεται, αφού καθίστανται εκκλητές οι αποφάσεις των δικαστηρίων ανηλίκων και όταν ακόμη αυτές επιβάλλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή στερητική της ελευθερίας ποινή μικρότερου του αντίστοιχου ορίου εκκλητού ύψους [για τα παραπάνω βλ. *Μαργαρίτη*, Ποινική Δικονομία - Ένδικα Μέσα, Ι, 2005, σ. 56 επ., *Συλίκου*, Το δικαίωμα έφεσης κατά των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων, ΠοινΔικ 1998, 679 επ.].

Άρθρο 28

Με το άρθρο αυτό γίνεται προσαρμογή των άρθρων 322 και 499 ΚΠΔ στις προτεινόμενες με το παρόν ρυθμίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Τροποποιήσεις Ειδικών Ποινικών Νόμων

Άρθρο 29

Με τη διάταξη του άρθρου πέμπτου του ν. 3625/2007 ορίστηκε ότι υποθέσεις ανηλίκων θυμάτων των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α παρ. 4 (εμπορία ανθρώπων) και 324 (αρπαγή ανηλίκων), καθώς και εκείνων που τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος και αναφέρονται στο σύνολο των διατάξεων των άρθρων 336 έως 353 του ΠΚ (εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής), *«ανακρίνονται και εκδικάζονται εντός δύο ετών από την τέλεση της πράξης»*. Και τούτο, γιατί όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση (βλ. αυτήν σε ΠοινΧρ ΝΗ΄187, ιδίως σ.190) υφίσταται *«αναγκαιότητα της σύντομης εκδίκασης [...] λόγω της σοβαρότητας των εγκλημάτων αυτών»*.

Στη συνέχεια, η άνω διάταξη αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του άρθρου 7 του ν. 3727/2008 και ορίστηκε ότι *«η ανάκριση διεξάγεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και περατώνεται για τα κακουργήματα και συναφή πλημμελήματα σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 21 του ν. 663/1977 (ΦΕΚ 215 Α΄)»*. Ακόμη, με την ίδια διάταξη ορίστηκε ότι *«ο προσδιορισμός δικασίμου ορίζεται, σε πρώτο βαθμό, το βραδύτερο εντός έξι μηνών από την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο και, σε δεύτερο βαθμό, εντός τεσσάρων μηνών από την άσκηση της έφεσης»*. Τέλος, με τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 2 του ν. 3772/2009 ορίστηκε ότι τα άνω κακουργήματα *«εκδικάζονται από το τριμελές εφετείο»*.

Οι κατά τα άνω ρυθμίσεις, με τις οποίες αφαιρείται «κλασσική» ύλη από την αρμοδιότητα του ΜΟΔ και οι συγκεκριμένες υποθέσεις παραπέμπονται με απευθείας κλήση, σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 21 του ν. 663/1977, στο ακροατήριο του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων, θεωρούνται άστοχες και έχουν δημιουργήσει ήδη αρκετά προβλήματα κατά την εφαρμογή τους.

Από τις διατάξεις του άρθρου 97 του Συντ. συνάγεται ότι η γενική αρμοδιότητα εκδίκασης των κακουργημάτων ανήκει στα μικτά ορκωτά δικαστήρια που συγκροτούνται από τακτικούς δικαστές και ενόρκους, όπως νόμος ορίζει, και η αφαίρεση κακουργημάτων από τα δικαστήρια αυτά θα πρέπει να συνιστά την εξαίρεση και να γίνεται με ιδιαίτερη φειδώ. Η παρεχόμενη, με την άνω συνταγματική

διάταξη, στον κοινό νομοθέτη εξουσιοδότηση, δεν πρέπει να φτάνει μέχρι το σημείο ανατροπής του κανόνα. Έτσι, η αφαίρεση από την αρμοδιότητα του ΜΟΔ των παραπάνω κακουργημάτων με θύματα ανηλίκους, δεν κρίνεται ούτε δικαιολογημένη ούτε σκόπιμη, αφού τα κακουργήματα αυτά είναι από τη φύση τους εκείνα που κατά παράδοση ανήκαν στην αρμοδιότητα των Μικτών Ορκωτών Δικαστηρίων και τα οποία προεχόντως μπορούσαν να κρίνουν οι ένορκοι.

Εξάλλου, η επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, την οποία επαγγέλλεται η Αιτιολογική Έκθεση του ν. 3727/2008 (βλ. αυτήν σε ΠοινΧρ ΝΘ' 89 επ., ιδίως σελ. 91), με την αποκοπή μάλιστα της ενδιάμεσης διαδικασίας των συμβουλίων, δεν επιτεύχθηκε, αφού οι υποθέσεις παραπέμφθηκαν μεν στο ακροατήριο του ΤριμΕφΚακ/των, αλλά «λίμνασαν» σ' αυτό, αφού είναι κοινώς γνωστό ότι η Εισαγγελία Εφετών Αθηνών, ενδεικτικά, προσδιορίζει 25-35 κακουργήματα σε κάθε δικάσιμο. Αντίθετα, οι υποθέσεις αυτές θα εκδικάζονταν πιο γρήγορα εάν παρέμεναν στο φυσικό τους δικαστή, δηλαδή στο ΜΟΔ. Μάλιστα, θα επέλθει περισσότερη ταχύτητα εάν αυτές παραπέμπονται στο ακροατήριο του ΜΟΔ με αμετάκλητο βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου.

Άλλωστε, η κρίνόμενη ρύθμιση είναι άστοχη διότι εξαιτίας της παραπομπής των υποθέσεων αυτών με κλητήριο θέσπισμα του Εισαγγελέα Εφετών, με τη σύμφωνη γνώμη του Προέδρου Εφετών, δεν προηγείται η αναγκαία επεξεργασία των δικογραφιών με αποτέλεσμα οι σχετικές υποθέσεις να μην είναι «ώριμες» για την εκδίκασή τους στο ακροατήριο. Εξάλλου, πέρα από τη γενικότερη επιβράδυνση απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, λόγω παραπομπής στο δικαστήριο υποθέσεων χωρίς τη βάση της προδικασίας, «το να συντέμνει κανείς την προδικασία «επί δικαίων και αδικών» ισοδυναμεί με την επιβολή σε βάρος των 'δικαίων' [κατ' αυτών στο πρόσωπο των οποίων δεν συντρέχουν «πιεστικές» ενδείξεις ενοχής] ενός δυσανάλογου [...] κακού» (βλ. σχετικά Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 3^η έκδ., 2007, σελ.385, Ν. Λίβου, ΠοινΧρ ΝΣΤ'1003).

Για όλους τους παραπάνω λόγους κρίνεται αναγκαία η «επιστροφή» των εν λόγω υποθέσεων στο ΜΟΔ, στο φυσικό τους δικαστή.

Άρθρο 30

Η οφειλή μικρών ποσών στα ασφαλιστικά ταμεία αποποινικοποιείται, με διαφοροποίηση για πρώτη φορά, του ύψους του ποσού που οφείλεται (μεγαλύτερο

ποσό για ασφαλιστικές εισφορές που βαρύνουν τον υπόχρεο και μικρότερο για παρακρατούμενες από τον εργοδότη ασφαλιστικές εισφορές). Παράλληλα επιτυγχάνεται αποσυμφόρηση των ποινικών δικαστηρίων από μεγάλο αριθμό αντιστοίχων δικογραφιών, ενώ η είσπραξη των ποσών αυτών μπορεί να επιτευχθεί με τα προβλεπόμενα μέσα διοικητικής εκτέλεσης.

Άρθρο 31

Πάγιο αίτημα των δικαστικών ενώσεων και γενικότερα του νομικού κόσμου, είναι η αποποινικοποίηση μερικών αξιοποιίνων πράξεων ήσσονος σημασίας, όπως επίσης και ο υποβιβασμός μερικών πλημμελημάτων σε πταίσματα, ώστε να ελαφρυνθεί η ύλη των πλημμελειοδικείων. Επειδή με τις άνω διατάξεις του Σχεδίου Νόμου μεταφέρεται πράγματι σημαντική ύλη στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου, κρίνεται ότι είναι ανάγκη μερικές αξιοποιίνες πράξεις που δεν εμφανίζουν «εγκληματικό άδικο» και στην ουσία πρόκειται για πράξεις με μικρή κοινωνική απαξία και οι οποίες σήμερα είναι πλημμελήματα και επιβαρύνουν υπέρμετρα τα πινάκια των δικασίμων των Μονομελών Πλημμελειοδικείων [πρβλ. ότι κατ' έτος στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών εισέρχονται περίπου 60.000 μηνύσεις για αδικήματα πλημμεληματικού χαρακτήρα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ΚΟΚ), στην δε Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης αντίστοιχα περίπου 20.000 μηνύσεις, στην δε Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών περίπου 20.000 μηνύσεις για πλημμελήματα υγειονομικών διατάξεων] να «υποβιβασθούν» αυτές σε πταίσματα και να δικάζονται από τα Πταισματοδικεία.

Με την λύση αυτή επιτυγχάνεται, αφενός εξορθολογισμός της εν γένει ποινικής διαδικασίας, αφετέρου η ποινική αξίωση της πολιτείας για τον κολασμό αυτών των αδικημάτων παραμένει ακέραιη. Επιπροσθέτως δε, ακώλυτα μπορεί να παρατηρηθεί ότι οι προτεινόμενες με το παρόν Σχέδιο Νόμου ποινές για τις πταισματικές πλέον παραβάσεις, δεν απέχουν πολύ από τις απειλούμενες στους νόμους πλημμεληματικές ποινές.

Έτσι, προτείνεται η τιμωρία σε βαθμό πταίσματος των ακόλουθων αδικημάτων [που σήμερα τιμωρούνται ως πλημμελήματα]: (α) Όλων των σε βαθμό

πλημμελήματος τιμωρουμένων αξιοποιώνων πράξεων που προβλέπονται στον ΚΟΚ, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 12 [κατάληψη οδοστρώματος εθνικών ή άλλων οδών], 43 παρ. 2 α', β' και 4 [εγκατάλειψη αβοήθητου προσώπου τροχαίου ατυχήματος], 85 παρ. 5 [παραποίηση ή εξαφάνιση στοιχείων αναγνώρισης οχήματος] και 98 παρ.2 [κατοχή και χρήση πλαστής άδειας οδήγησης], (β) Όλων των παραβάσεων του Υγειονομικού Κανονισμού και των παραβάσεων όλων των Υγειονομικών Διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 2520/1940, (γ) Όλων των βασιλικών και προεδρικών διαταγμάτων που τιμωρούνται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. ΓΠΛΔ/1911, όπως κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο με το β.δ. της 25.8/5.9.1920 περί κωδικοποίησης των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων, (δ) Των διατάξεων νόμων περί χρονικών ορίων εργασίας, (ε) Όλων των παραβάσεων του ν. 2734/1999 περί εκδοδιόμενων με αμοιβή προσώπων και (στ) Όλων των προεδρικών διαταγμάτων του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 1481/1984, για τον έλεγχο της λειτουργίας των δημοσίων κέντρων. Ορίζεται δε, ότι οι παρεπόμενες ποινές ή διοικητικές κυρώσεις που τυχόν προβλέπονται σε όλες τις ως άνω διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν και δεν θίγονται με τις διατάξεις του παρόντος και ακωλύτως, συνεπώς, μπορούν να επιβάλλονται από τα δικάζοντα τις πράξεις αυτές δικαστήρια (: πταισματοδικεία).

Άρθρο 32

Με το άρθρο 48 παρ.4 του ν. 3772/2009, αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 88 του ν. 3386/2005 και ορίστηκε ότι το αδίκημα της μεταφοράς και προώθησης λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας και εν γένει διευκόλυνσης εισόδου τους στη χώρα, τιμωρείται αδιακρίτως με πρόσκαιρη ή ισόβια κάθειρξη. Με την τροποποίηση αυτή, σκοπήθηκε, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση της σχετικής τροπολογίας, «η αναθεώρηση ορισμένων διατάξεων του ισχύοντος νομικού πλαισίου ώστε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά» το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης, το οποίο «έχει λάβει τα τελευταία χρόνια εκρηκτικές διαστάσεις [...] και έχει αναδειχθεί ως μείζον κοινωνικό και εθνικό ζήτημα». Και η νομοθετική παρέμβαση επιχειρούσε «να λειτουργήσει αποτρεπτικά στο πεδίο της λαθρομετανάστευσης, με αυστηροποίηση των ποινικών και διοικητικών κυρώσεων [...]» (βλ. την Αιτιολογική Έκθεση σε ΠοινΧρ ΝΘ' σελ. 762, σημ. 10).

Η αυστηροποίηση, όμως, των διατάξεων, δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και δεν υπήρξε ανάσχεση της εν λόγω εγκληματικής δραστηριότητας, όπως τούτο προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία που παρείχαν οι αρμόδιες Εισαγγελίες. Ακόμη, το και σπουδαιότερον, με τη νέα ρύθμιση, που αναγάγει όλες τις πράξεις μεταφοράς, προώθησης και εν γένει διευκόλυνσης εισόδου λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας σε κακουργήματα, δεν υφίσταται πλέον η δυνατότητα εφαρμογής επ' αυτών της αυτόφωρης διαδικασίας (η οποία εφαρμόζεται μόνο σε πλημμελήματα), με συνέπεια να μην «απορροφάται», κατά τις εκτιμήσεις των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών, το 90% περίπου της άνω εγκληματικής δραστηριότητας, αλλά, αντίθετα, όλος ο όγκος των υποθέσεων να οδεύει προς την κυρία ανάκριση, με όλες τις εντεύθεν συνέπειες [: υπέρμετρη απασχόληση των ανακριτών, προσωρινή κράτηση, αιτήσεις αντικατάστασης αυτής, εξακολουθήσεις, παρατάσεις της προσωρινής κράτησης με έκδοση βουλευμάτων κλπ].

Η προϊσχύουσα διάταξη, η οποία τα βασικά εγκλήματα τα τιμωρούσε ως πλημμελήματα, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους για κάθε μεταφερόμενο άτομο, και κατά τους ορισμούς του άρθρου 94 παρ. 1 ΠΚ, η καταγινωσκόμενη από το δικαστήριο της αυτόφωρης διαδικασίας ποινή μπορούσε να φτάσει μέχρι τα δέκα χρόνια, ήταν πολύ ορθή και αντιμετώπιζε αρκούντως το ζήτημα, ανταποκρίνονταν δε και στο περί δικαίου αίσθημα, αφού η εγκληματική συμπεριφορά και οι φερόμενοι ως δράστες αυτής κρίνονταν άμεσα από το δικαστήριο, εντός το πολύ τριών ημερών. Κρίνεται, συνεπώς, ότι είναι αναγκαία η επαναφορά της, με μόνη διαφοροποίηση, ότι το ένα κακούργημα γίνεται συγκεκριμένης διακινδύνευσης (απαιτούν να προέκυψε πράγματι κίνδυνος για άνθρωπο), στο δε άλλο η απειλούμενη ποινή αντί της ισόβιας κάθειρξης γίνεται πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Τροποποίηση του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών

Άρθρο 33 παρ. 1

Η αξιολόγηση των εισαγγελικών λειτουργιών από τον επιθεωρητή πρέπει να περιλαμβάνει και τις εκδιδόμενες διατάξεις, ιδίως αυτές με τις οποίες αρχειοθετούνται δικογραφίες μετά τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Από τη διατύπωση αυτών των διατάξεων μπορεί να εκτιμηθεί η ανάληψη πρωτοβουλίας και ευθύνης από τον εισαγγελικό λειτουργό να περατώσει μια δικογραφία με την αρχειοθέτηση, η ουσιαστική και νομική της τεκμηρίωση και η επιβαλλόμενη επεξεργασία όλου του αποδεικτικού υλικού. Έτσι παρέχεται κίνητρο στους εισαγγελικούς λειτουργούς να αποφεύγουν την παραπομπή στο ακροατήριο, στις περιπτώσεις που αυτή δεν δικαιολογείται από τις συλλεγείσες αποδείξεις, και με τον τρόπο αυτό να μην επιβαρύνεται άσκοπα η κύρια διαδικασία, όπως προκύπτει από το δυσανάλογα μεγάλο αριθμό αθωωτικών αποφάσεων των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Τελικές και Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 34

Την προτεινομένη ρύθμιση επιβάλλει η ανάγκη κάλυψης της νυχτερινής εργασίας και εργασίας Κυριακών και λοιπών εξαιρέσιμων ημερών, των υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης, κατά το χρονικό διάστημα 1 Μαρτίου έως 30 Ιουνίου 2010, επειδή η απόφαση κατανομής των ανωτέρω ωρών στα Καταστήματα Κράτησης για το Α΄ εξάμηνο 2010, καταργήθηκε από 1-3-2010, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν. 3833/2010 «Προστασία της εθνικής οικονομίας - Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης».

Παρά το γεγονός ότι η διαδικασία έκδοσης της προβλεπόμενης από τις ανωτέρω διατάξεις ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ξεκίνησε άμεσα με συνεχή συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών των δύο Υπουργείων, προκειμένου να εξασφαλισθεί η καλύτερη δυνατή ρύθμιση που ο περιορισμός των πιστώσεων και η ανάγκη εύρυθμης λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης, επέβαλε, η απόφαση δημοσιεύθηκε στις 31 Ιουλίου 2010 έχοντας αναδρομική ισχύ ενός μήνα και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατή η αποπληρωμή δεδουλευμένων ωρών των υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης για το χρονικό διάστημα 1-3-2010 έως 30-6-2010.

Άρθρο 35

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού (παράγραφοι 1 έως 3) ρυθμίζεται η τύχη των εκκρεμών υποθέσεων, ενόψει των νέων ρυθμίσεων, και ορίζεται ότι όσες υποθέσεις έχουν παραπεμφθεί στο ακροατήριο του αρμοδίου μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου δικαστηρίου εκδικάζονται από αυτό, εκτός από τις υποθέσεις του άρθρου 31 (: τα πλημμελήματα που μετατρέπονται σε πταίσματα), οι οποίες καταλαμβάνονται αμέσως από τις νέες ρυθμίσεις, προς άμεση αποσυμφόρηση του μονομελούς πλημμελειοδικείου. Ακόμη, με τις παραγράφους 4 έως 9, ορίζεται η γρήγορη εκδίκαση, με την ταχεία διαδικασία της αυτόφωρης διαδικασίας, των υποθέσεων των κρατουμένων, ως προς τους οποίους πρέπει να τύχουν άμεσης εφαρμογής οι νέες ρυθμίσεις των άρθρων 56, 82, 99, 100 και 105 του ΠΚ. Επίσης, από τη θέση σε ισχύ του νόμου, παύει η κράτηση ατόμων που κρατούνται σε σωφρονιστικά καταστήματα οφείλοντα μόνο τα δικαστικά έξοδα. Με τη διάταξη αυτή, τονώνεται και ενδυναμώνεται ο ανθρωπιστικός και κοινωνικός χαρακτήρας του ποινικού μας συστήματος.

Άρθρο 36

Στο άρθρο αυτό περιέχονται οι καταργούμενες διατάξεις και ειδικότερα:

α) το άρθρο 16 του ν. 3772/2009. Για το λόγο ότι η διάταξη αυτή έρχεται σε σαφή αντίθεση με τις ρυθμίσεις που περιέχονται στο άρθρο 82 του Ποινικού Κώδικα, όπως τροποποιείται με το σχέδιο νόμου.

β) τα άρθρα 100Α, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 379, 393, 395, 402, 404 παρ. 5 και 384Α του Ποινικού Κώδικα. Επειδή i) για τις διατάξεις των άρθρων 100Α, 379, 393, 395, 402, 404 παρ. 5 διαλαμβάνονται νέες ρυθμίσεις στο σχέδιο νόμου, ii) η διατήρηση των προβλεπομένων στα άρθρα 316, 317, 318, 319, 320 και 321 εγκλημάτων, που αναφέρονται στη μονομαχία, συνιστά σαφή αναχρονισμό (στη Γερμανία έχουν καταργηθεί από το έτος 1969) και ως εκ τούτου η κατάργησή τους αποτελεί αναγκαίο βήμα ποινικού εξορθολογισμού, και iii) η διατήρηση της διάταξης του άρθρου 384^Α δεν απηχεί καμία πραγματική αντεγκληματική ανάγκη, φέρει παρωχημένο ιδεολογικό στίγμα, δεν προστατεύεται με αυτήν η ιδιοκτησία, το «κοινό

αίσθημα» δεν συνιστά αγαθό αλλά υποκειμενική αόριστη έννοια και εν τέλει η απαξία του εγκλήματος εγκλωβίζεται ανεπίτρεπτα στον τρόπο ζωής.

γ) τα άρθρα 111 παρ. 6, 245 παρ. 4 και 5, 402 δεύτερο εδάφιο, 473 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο, 480 και 482 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Για το λόγο ότι για τις διατάξεις των άρθρων αυτών διαλαμβάνονται νέες ρυθμίσεις στο σχέδιο νόμου, ενώ η κατάργηση του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 402 αίρει ενδοσυστηματική δυσαρμονία.

δ) το πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρ. 10 του άρθρου 11 του ν. 2307/1995. Για το λόγο ότι έγινε συνολικότερη ρύθμιση, στο άρθρο 31 παρ.3 του σχεδίου νόμου.

ε) τα εδάφια που προστέθηκαν, με το άρθρο 2 του ν. 3346/2005, στο άρθρο 17 στοιχ. Β' παρ. 1 του ν. 1756/1988. Πρόκειται για τα εδάφια με τα οποία εισήχθη ο θεσμός των αποκλειστικά προεδρευόντων στα ποινικά δικαστήρια (:πρωτοδικεία και εφετεία Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης) δικαστών, ο οποίος καταργείται με το σχέδιο νόμου.

στ) κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις ρυθμίσεις του παρόντος. Όπως ιδίως οι διατάξεις των νόμων που ρυθμίζουν αλλιώς, αφενός την ιδιάζουσα δωσιδικία προσώπων, αφετέρου τον τρόπο περάτωσης της κύριας ανάκρισης.

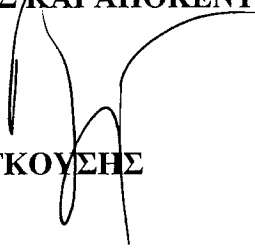
Άρθρο 37

Με το άρθρο αυτό καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Αθήνα, 2 Νοεμβρίου 2010

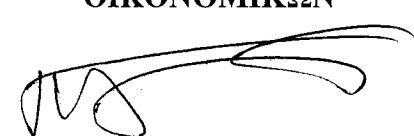
ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ**

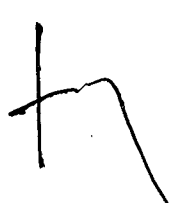
Γ. ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

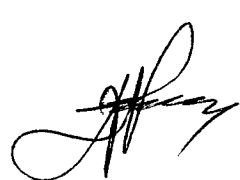
Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΕΥΑΓ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

**ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

Χ. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ